

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

**İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
YETERLİLİK ALGILARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞULE ÖZYURT

GAZİANTEP

EYLÜL 2015

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

**İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
YETERLİLİK ALGILARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞULE ÖZYURT

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr.Dilara Tınas

GAZİANTEP
EYLÜL 2015

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

**İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETELİLİK
ALGILARI**

ŞULE ÖZYURT

Tez Savunma Tarihi: 09.09.2015

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Hilmi BAYRAKTAR
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Erol ERKAN
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Dilara TINAS
(Tez Danışmanı)

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmzası

Yrd. Doç. Dr. Dilara TINAS

Yrd. Doç. Dr. Davut IŞIKDOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÜNVERDİ

Dilara
D. Işıkdoğan
M. Ünverdi

ÖZET

İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETERLİLİK ALGILARI

ÖZYURT, Şule

Yüksek Lisans Tezi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Dilara Tınas

Haziran 2015, 85 sayfa

Osmanlı döneminde Medresetü'l Eimme ve'l Huteba adıyla kurulan Cumhuriyet'in ilanından sonra da İmam Hatip ve Mektepler'i adıyla varlığını sürdüren İmam Hatip Liseleri'nin hukuki dayanağı 3 Mart 1924 yılında yayınlanan Tevhid-i Tedrisat kanunudur. Tezimizde İmam Hatip Liseleri'nin kuruldukları ilk yıllardan beri meydana gelen bu okullarla ilgili değişiklikleri ortaya koyarak öğrencilerinin mesleki yeterlilik algılarını tespit etmeye çalıştık. Araştırmamızda dokümantasyon yöntemi ve mülakat tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Gaziantep'te bulunan Ömer Özmimar Anadolu İHL, Saçaklı Adil Özberk Anadolu İHL ve Şehitkâmil Anadolu İHL öğrencileri oluşturmaktadırlar. Mülakat yapılan öğrencilerin 16'sı kız, 14'ü erkektir. Mülakatta öğrencilere onaltı soru sorulmuştur. Sorulan sorularla öğrencilerin okul, öğretmen, dindarlık ve mesleki yeterlilik algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Mülakatlar sesli olarak kaydedilmiştir. Mülakat yapılan öğrencilere kimliklerinin saklı tutulacağı teminatı verilerek kendilerini rahat ifade etmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Din, Din eğitimi, İmam Hatip Liseleri, Gençlik, Mesleki Yeterlilik

ABSTRACT

THE PERCEPTION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF IMAM HATIP HIGH SCHOOL STUDENTS

ÖZYURT, Şule

Postgraduate thesis, Department of Philosophy and Religious Sciences

Thesis Advisor: Assistant Professor Doctor Dilara Tinas

June 2015, 85 pages

Imam Hatip High Schools were opened with the name of *Medresetü-l Himmeti ve Hutaba (Schools for Education of Islamic Clerics)* during the Ottoman Empire and then these schools obtained with the name of Religious Vocational High School after proclamation of the Republic. Legal basis of Imam Hatip High School is *the Tevhid-Tedrisat (Law of Unification of Educational Instruction)* which was passed on 3rd of March 1924. This study examines the students' perception of professional competence in the Imam-Hatip High School and also changes taken place of this school since their foundation. In our study, documentation method and interview technique were used. The population of this study is the students of Ömer Özmimar Anatolian Imam Hatip High School, Saçaklı Adil Özberk Anatolian Imam Hatip High School and Şehitkâmil Anatolian Imam Hatip High School in 2014-2015 Academic Year in Gaziantep. The interviewees are consist of 16 female students and 14 male students. There are 16 questions in the interview. The students' perception of school, teacher, religiousness and professional competence are tested with these questions. The interviews are saved vocally. The students were promised for keeping secret of their identity and the students are wanted to express themselves inner peace.

Key words: religion, religious education, Imam Hatip High Schools, youthfulness, professional competence

ÖNSÖZ

İmam hatip liseleri köklerini Osmanlı'dan alan dalları ve yapraklarıyla günümüze kadar uzanan dev bir ağaç gibidir. Her ağacın toprağa tutunurken nasıl ki rüzgâr ve yağmurla baş etmesi gerekirse İHL'de tarih boyunca birçok olumsuzluklarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu okullar bu günlere uzanmak ve meyve verebilmek için birçok badireler atlatmıştır. Tezimizde İHL'nin tarihi süreçte geçirmiş olduğu değişiklikleri ortaya koymaya çalıştık. İHL değişiklikler geçirirken bu değişikliklerden öğrencileri de etkilenmiştir. En son 28 Şubat 1997 yılı İHL için unutulmayacak bir tarih olmuştur. 1997 yılında çıkartılan 4306 sayılı kanunla sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilerek İHL'nin ortaokul kısmı kapatılmış ve İHL'ye can alıcı darbe vurulmuştur. Bununla da yetinilmeyip bir sonraki yıl yükseköğretim kurulunun katsayı uygulamasından dolayı İHL öğrencilerinin yükseköğretime geçiş yolu kapatılmıştır. İHL'nin ortaokul kısmının kapatılması demek İHL'nin niteliğinin düşürülmesi demektir. Araştırmamızda Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 4.maddesine dayanılarak kurulan imamlık, hatiplik, vaizlik, Kur'an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetleri yerine getirebilecek görevli elemanlar yetiştirmekle beraber öğrencilerini yükseköğretime hazırlayan, orta eğitim seviyesinde din eğitimi yapmak amacıyla kurulan imam hatip liselerinin mesleki yeterlilik algıları, mülakat tekniğiyle araştırılmıştır. Araştırmamız giriş ve beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve genel çerçeve yer almaktadır. Birinci bölümde İHL kuruluşundan günümüze tarihi süreçte yaşamış olduğu değişiklikler, ikinci bölümde gençlik dönemi bazı gelişim özellikleri, üçüncü bölümde araştırmamızın yöntemi hakkında bilgi, dördüncü bölümde bulgularımız ve değerlendirmemiz paylaşılmış, tezimizin sonunda ise sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Çalışmamı bitirmemi nasip eden Rabbime hamd ü senalar olsun. İmam hatip lisesinde çalışan bir öğretmen olarak bu çalışmadan büyük zevk aldım ve öğrenmenin ne büyük bir nimet olduğunu bir kez daha anladım. Danışman hocam Yrd. Doç.Dr. Dilara Tınas'a mesai saatleri dışında bile evinde misafir ederek çalışmama yaptığı katkılarından, samimiyetinden, sevecenliğinden dolayı teşekkür ederim. Araştırmanın yöntemi noktasında değerli fikirlerini paylaşan Yrd. Doç.Dr. Ayşe Eroğlu Hocama, görüşme sorularının hazırlanmasında desteğini esirgemeyen Arş. Gör. Mehmet Aksürmeli Hocama da teşekkürü borç bilirim. Araştırmamı yaptığım Ömer Özminar Anadolu İHL, Saçaklı Adil Özberk Anadolu İHL ve Şehitkâmil Anadolu İHL idareci ve öğretmenlerine, bütün sevimlilikleriyle çalışmamı kolaylaştıran öğrencilere de ayrıca teşekkür ederim. Çalışmalarım sırasında beni destekleyen eşim Ali Özyurt'a, çalışmamı hazırlarken sessizliği sağlayan oğlum Muhammet Meriç'e ve kızım Fatma Zülal 'a ayrıca teşekkür ederim.

Şule Özyurt

Gaziantep 2015

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
GRAFİKLER	viii
KISALTMALAR	ix

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	1
2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	1
3. ARAŞTIRMANIN AMACI	1
4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	2
5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	2
6. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	2

BİRİNCİ BÖLÜM

İMAM HATİP LİSELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. İMAM HATİP LİSELERİ TARİHİ	8
1.1. Medresetü'l Eimme Ve'l Huteba (1913)	8
1.2. İmam ve Hatip Mektepleri (1924-1930)	9
1.3. Din Eğitim Ve Öğretiminde Boşluk Yılları (1930-1948)	12
1.4. İmam Hatip Kursları (1948-1951)	13

1.5. İmam Hatip Okulları (1951-1971)	14
1.6. İmam Hatip Okulları (1971-1973)	16
1.7. İmam Hatip Liseleri (1973 -1997)	17
1.8. Anadolu İmam Hatip Liseleri (1985-1997)	18
1.9. İmam Hatip Liseleri (1998-2011)	19
1.10. İmam Hatip Liselerinin Bugünkü Durumu	20

İKİNCİ BÖLÜM

DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN GENÇLİK DÖNEMİ

2. GENÇLİK DÖNEMİ BAZI GELİŞİM ÖZELLİKLERİ	22
2.1. Bedensel Gelişim	22
2.2. Bilişsel Gelişim	23
2.3. Dini Gelişim	24
2.3.1. Erinlik dönemi	25
2.3.2. Ergenlik dönemi	26
2.3.3. Ergenlik sonrası dönemi	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMAM HATİP ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETERLİLİK ALGILARI

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	31
3.1. Dökümantasyon Metodu ve Görüşme Tekniği	31
3.2. Araştırmanın Evren Ve Örneklemi	32
3.3. Verilerin Toplanması	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. KATILIMCILARIN KİŞİSEL BİLGİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	34
4.2. KATILIMCILARIN OKUL ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	37
4.3. KATILIMCILARIN ÖĞRETMEN ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	44
4.4. KATILIMCILARIN DİNDARLIK ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	46
4.5. KATILIMCILARIN MESLEKİ YETERLİLİK ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	48
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	56
KAYNAKLAR	60
EKLER	63

Ek.1.Araştırmada Veri Aracı Olarak Görüşme Formu	63
Ek.2.Görüşmenin Yapıldığı Okulların Listesi	65
Ek.3.İzin Yazıları	66
Ek.4.Kaynak Listesi	70
ÖZGEÇMİŞ	85
VİTAE	85

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1.1: 1924-1930 İmam ve Hatip Mekteplerinin Haftalık Dersleri	10
Tablo 1.2: İmam Hatip Kursları Ders Dağıtım Çizelgesi	13
Tablo 1.3: 1951-1971 Arasında Uygulanan 4 Yıllık İmam Hatip Orta Kısım Haftalık Meslek Dersleri	14
Tablo 1.4: İmam Hatip Lise Kısım Haftalık Meslek Dersleri	15
Tablo 1.5:1974-1975 Öğretim Yılından İtibaren Uygulamaya Konulan İHL Orta Kısım Haftalık Meslek Dersleri	17
Tablo 1.6: 1974-1975 Yılından İtibaren Uygulamaya Konulan İHL Lise Kısım Haftalık Meslek Dersleri	17
Tablo 1.7: 1985 AİHL Hazırlık Sınıfı Ders Dağıtım Çizelgesi	18
Tablo 1.8: 2011-2012 İmam Hatip Liselerinde Haftalık Meslek Dersleri	19
Tablo 1.9: 2013-2014 Yılından İtibaren İmam Hatip Ortaokullarında Uygulanan Haftalık Meslek Dersleri	20
Tablo 1.10: 2013-2014 Yılından İtibaren İmam Hatip Liselerinde Uygulanan Haftalık Meslek Dersleri	20
Tablo 4.1:Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumları	33
Tablo 4.2:Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları	34
Tablo 4.3:Öğrencilerin Babalarının Meslekleri	34

GRAFİKLER

Sayfa No

Grafik 4.1: Öğrencilerin Cinsiyeti

32

Grafik 4.2: Öğrencilerin Eğitim Gördükleri İmam Hatip Liseleri

33

KISALTMALAR

AIHL	: Anadolu İmam Hatip Lisesi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
Çev.	: Çeviren
DEM	: Değerler Eğitimi Merkezi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
Ed.	: Editör
İHO	: İmam Hatip Ortaokulu
İHL	: İmam Hatip Lisesi
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
MSP	: Milli Selamet Partisi
ÖSYS	: Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavı
PDR	: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
T.C.K.	: Türk Ceza Kanunu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
YGS	: Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

İHL öğrencileri temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı olan TEOG' da Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi gibi yüksek puanla öğrenci alan okullara gidemedikleri için daha düşük puanla öğrenci alan imam hatip liselerine gelmektedirler. Oysa İHL müfredatı ortaöğretim müfredatına göre daha ağır olduğu için bu okullara gelen öğrenciler konuları kavramakta zorlanmakta bundan dolayı da imam hatip liselerinin kuruluş amacı olan din görevlisi yetiştirme ve yükseköğretime öğrenci hazırlama hedefine tam olarak ulaşamamaktadır. Bundan dolayı İHL öğrencileri, kendilerini bu okullardan mezun olduktan sonra İHL'nin kuruluş amacı olan din görevliğini yapabilecek mesleki yeterlilikte görüyorlar mı? Bu okullardan mezun olan öğrenciler ek puan verilmediği takdirde İlahiyat fakültelerine yerleşebilecek puanları alabiliyorlar mı? Soruları önümüzde problem olarak durmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma varlığını yüzyıldan fazla süredir her türlü olumsuzluğa rağmen sürdüren İHL' nin kuruluş amacına uygun, nitelikli öğrenciler yetiştirip yetiştiremediğini ve bu okulların yıllardır geçirmiş olduğu değişimleri ortaya koyarak öğrencilerinin mesleki yeterlilik algılarını tespit etme açısından önemlidir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Öğrencilerin kendilerini ve okul arkadaşlarını hangi alanlarda yetersiz gördüklerini tespit etmek amacıyla mülakat yapılmıştır.

İmam hatip liselerindeki meslek derslerinin uygulamadaki yetersizliklerini ortaya koyarak öğrencilerin mesleki derslerde donanımlı bir şekilde yetiştirilmesini isteyenlere bilimsel veriler sunarak İHL'nin amacına uygun bir şekilde revize edilmesini sağlamak araştırmanın amacıdır.

4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmamız Gaziantep ilinde 2014-2015 eğitim-öğretim yılında eğitim faaliyetlerini sürdüren, 12.sınıf öğrencisi olan, Ömer Özmimar Anadolu İHL, Saçaklı Adil Özberk Anadolu İHL ve Şehitkâmil Anadolu İHL’de gerçekleştirilmiştir. Konunun gerçeğe daha yakın bir şekilde tespit edilmesi için 12. sınıflardan 30 öğrenci örneklem grubu olarak seçilmiştir. Mülakatın yapıldığı tarihlerde 12. sınıf öğrencilerinin YGS’ye girmiş olmaları nedeniyle öğrencilerin geleceğe ilişkin planlarının gerçekleşme düzeyini ölçme açısından bize önemli veriler sunmuştur. Öğrencilerin mesleki yeterlilik algısının tespit edilmesi için dindarlık algısı da araştırılmıştır. İHL öğrencilerinin meslek derslerinde öğrenmiş oldukları konuları içselleştirip hayatlarına tatbik etmeleri İHL’nin amacına uygun öğrenciler yetiştirmesi açısından önemlidir.

5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

İHL öğrencilerine verilen eğitim, İHL öğrencilerinin düşük puanla İHL’ye gelmesinden ve İHL’de alınan meslek derslerinin uygulamalı olmamasından dolayı İHL öğrencileri mesleki yeterlilik açısından İHL öğrencilerini yetersiz görmektedirler.

İHL öğrencileri YGS’ de kendilerine ek puan verilmediği takdirde İlahiyat Fakültesini kazanacak puanı alamamaktadır. Ancak verilen ek puanla İlahiyat Fakültelerine gidebilmektedirler.

6. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Din

Din insanın bütün hayatını kapsayan bir olgu olduğundan tarih boyunca dinsiz bir toplulukla karşılaşılmamıştır. Bununla beraber her ilim dine kendi penceresinden baktığından dolayı tanım olarak din, en fazla tartışılan kavramlardan biri olmuştur.

Din, Arapça’da “da-ne, de-ye-ne” fiil kökünden gelir. Bu fiilin çeşitli kullanım biçimlerine göre; baş eğmek, itaat etmek, hakkını almak, ödünç almak, borç etmek, adet edinmek, baş eğdirmek, zorlamak, hesaba çekmek, idare etmek, ceza veya mükâfat vermek, hizmet etmek, borç vermek gibi anlamları vardır (Mevdudi,1979, aktaran Ünal,1986).

Din Latince’ de “religio” kelimesinden gelen “religion” kelimesinin karşılığıdır. “Religio” kelimesinin Latince’ de iki kelimedenden türetilmiş olabileceği ifade edilmiştir. Bunlardan biri; “bir işi tekrar tekrar titizlikle yapmak” anlamına gelen “relegere” sözcüğü, diğeri ise “ilahi haberleşmenin işaretlerini gözlemek” ya da “fala bakmak” anlamına gelen “religare” sözcüğüdür (Kızılabdullah,2012: 45).

Dinin terim anlamına baktığımızda ise karşımıza farklı farklı tanımlar çıkmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır.

“Din; ferdi ve içtimai yanı bulunan, fikir ve tatbikat açısından sistemleşmiş olan, insanlara bir yaşama tarzı sunan, onları belli bir dünya görüşü etrafında toplayan bir kurumdur” (Aydın,1997:5-6).

Beyza Bilgin’e göre ise din; “ İnsanın kayıtsız şartsız var olan mutlak varlığa yönelişi ve onun tarafından kuşatılışdır” (Bilgin,2007: 16).

“Din; İnsan varlığının yaşam ve tecrübelerinin üç temel boyutuyla ilgili sorulara, belirli özellikleri olan bir Tanrı kavramıyla yanıt getirmeye çalışan inanç sistemi” (Cevizci,1999:240).

“Din; Geniş anlamda yaşam biçimi; hayatın nasıl yönlendirilmesi gerektiği konusunda benimsenen düşünce, inanç, ilke ve değerler bütünü.” (Demir, Acar,1993: 95)

Eğitim

Eğitim, toplumda sık kullanılan kavramlardan biridir. Bununla beraber eğitimin yerine kullanılan farklı kavramlarda vardır. Bu kavramlardan biri terbiyedir. “Terbiye” Arapça bir kelime olup; ıslah etmek, düzene koymak, idare etmek, eğitmek, gözetmek anlamında kullanılmaktadır. Terim olarak ise Terbiye; “Yetişkinler tarafından yetişmekte olan nesillere yapılan her çeşit etkidir” (Öcal,1990: 23).

Eğitim kavramı, “terbiye kavramına göre daha yeni bir kavram olup, eğmek kökünden gelmektedir. Eğmek kelimesinin içeriğinde de yeniden şekil vermek, düzeltmek, geliştirmek gibi anlamları da yer almaktadır” (Kızılabdullah, 2012: 37).

Pratikte ise eğitim; “kasıtlı ve planlı etkileme çabaları olarak tanımlanır. Eğitimin kasıtlı ve planlı etkileme çabalarının amacı; insanın doğuştan sahip olduğu yeteneklerini geliştirerek, bedensel, ruhsal ve zihinsel olarak yetiştirerek en iyi seviyeye ulaştırmaktır. İnsan organizması bir bütün olarak gelişir. Önce vücudun ve

zihnin gelişmesi paraleldir. Eğitim de insanın bu gelişim özelliğine göre bireyi geliştirmek durumundadır” (Bilgin, 1981).

Din Eğitimi

Ülkemizde yapılan din eğitimi tanımlarına bakıldığında, bu tanımların dine yüklenen anlamla şekillendiği görülmektedir. Din eğitimcilerinin birçoğuna göre din; “insanın kutsalla ilişkisi” şeklinde tanımlanmaktadır. Dinin bu tanımından hareket edilerek din eğitimi; “İnsan Allah ilişkisi, Allah’ın insan için göndermiş olduğu kuralların öğretilmesi” olarak anlaşılmaktadır (Okumuşlar ve Genç,2012: 53).

Beyza Bilgin’e göre din eğitimi; “Din kültürünün verilmesi, din kişiliğinin kazandırılması demektir” (Bilgin,1981).

Cemal Tosun’a göre ise din eğitimi; “Bireyin dini davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme denemeleri sürecidir” (Tosun,2012: 23).

İnsanoğlunun yaratılış süreci ile başlamış olan dinin; nasıl, niçin, ne zaman ve hangi yöntemlerle öğretileceği bir problemdir. Bu problemi çözme görevi ise din eğitimine düşmektedir. Çünkü insanın din duygusu hiçbir zaman yok olmaz. Ancak bu duygu eksik ve yanlış bir şekilde doyurulabilir. Eğitimden beklenen ise bu eksik ve yanlışları önleyerek, ferdin bedeni ve ruhi bütün yetenek ve ihtiyaçlarını sıra ile değil birlikte ele alarak bu ihtiyaçlarını doğru bir şekilde karşılmasına yardımcı olmaktır (Tosun,2012: 95).

İnsan, toplumsal bir varlık olduğundan dolayı eğitilirken bireyin toplumsallaşması sağlanmalıdır. Toplumsal varlık olan insan eğitilirken de Beyza Bilgin’e göre eğitimin çift yönlü görevi vardır.

1- Toplumun mevcut değer ölçülerini ve hukuk düzenini yetişmekte olan nesile tanıttıp benimsetmek,

2- Onları bu düzene itaatle birlikte yeni değerler yaratmaya, benlik geliştirmeye ve topluma yeni seviyeler kazandırmak için çalışmaya teşvik etmek(Bilgin,2007: 29).

Toplumun değer ölçülerinden biri olan din öğretilirken toplum içinde yaşayan çocuğun yaratılışından gelen inanma duygusu kadar ailesinden akrabalarından, komşularından ve arkadaşlarından gördüğü din de önemlidir. Çocuğun çevresiyle etkileşimi ve ailede doğrudan veya dolaylı bir din eğitimi görmesi bir anlamda onun dini sosyalleşmesinin de ilk adımlarını oluşturur. Çocuk dinle ilgili pek çok bilgiyi yakın çevresiyle etkileşimi sonucu öğrenir. Ailede ve

yakın çevrede öğrenilen bilgiler okulda sistematik bir öğrenimle yeniden örgütlenir, anlamlandırılır. Bu da çocuğun içinde bulunduğu çevreye katılımını ve kendisini ifadesini kolaylaştırır (Akyürek,2012: 94).

İnsanlık kültürünün temelinde göz ardı edilemeyecek kadar rol alan bir olgu da dindir. Toplumsal bir varlık olan insan da, kültürünü oluştururken elbette dinden etkilenmiştir. Çünkü din, en az dil ve tarih kadar kültürün önemli bir parçasıdır (Akto,2011: 95). Beyza Bilgin'e göre din eğitimi; "Din kültürünün verilmesi, din kişiliğinin kazandırılmasıdır." Çünkü insan, kültürün hem yapıcısı hem ürünüdür. Kültür sayesinde yenilenen gelişen insan kültürü yeniler geliştirir" (Bilgin,1981).

Yetişen nesillere; mimari, edebiyat, musiki anlatılırken dini motiflerin de bilinmesi gerekir. Toplumun davranış biçimlerinde, atasözlerinde, deyimlerde dini unsurlar vardır (Akyürük,2012: 96). Eğitim, dini hem bir kültür unsuru olarak, hem de diğer kültür unsurlarına etki eden bir faktör olarak öğretmek durumundadır. Aksi takdirde yeni nesillerde bir kimlik belirsizliği ve mevcut kültürel değerleri anlayıp yorumlama eksikliği kaçınılmaz hale gelecektir (Tosun,2012: 99).

İmam Hatip Lisesi

Millî Eğitim Bakanlığınca açılan ortaöğretim sistemi içinde hem mesleğe hem de üniversiteye hazırlayıcı programlar uygulayan imam hatip liseleri, ortaokuldan sonra dört yıl öğretim veren okullardır. İHL'nin kökleri Tevcih-i Cihat (Cihet) Nizamnameleri ile 1912'de kurulan Medreset'ül Vaizin ve 1913'te kurulan Medreset'ül Eimme ve'l Huteba'ya dayanmaktadır. 1919 yılında Medreset'ül Vaizin ile Medreset'ül Eimme ve'l Huteba birleştirilerek Medresetü'l-İrşad adını almıştır (Zengin, 2012: 31) Cumhuriyet'in ilk yıllarında ise Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile İmam ve Hatip Mektebi adıyla dört yıllık müstakil okul haline dönüştürülmüşlerdir (Öcal, 2007: 511).

Gençlik

Gençlik kavramı, farklı toplum ve kültürlerde değişik isimlerle adlandırılmıştır. "İngilizce'de; adolescence, youth, teenager, Arapça'da; feta, şaab, mürahik, naşi, şarih, Almanca'da; junge Türkçe'de; ergen, erin, delikanlı, genç, adölesan, baliğ gibi isimlerle adlandırılır" (Karacelil,2011:205). Genç kelimesi, "Farsça bir kelime olup; "hazine, define" anlamına gelmektedir" (Öztürk, Taluk,2011:181 naklen Ferit Develioğlu). "Ergenlik, ön ergenlik de denilen ve 1-2 yıl

kadar süren dönemleri içine alan 7-8 yıllık bir süreye yayılır. Ergenlik ve gençlik aynı anlama gelen kavramlardır” (Hökelekli, 2008:265).

Unesco'nun tanımına göre ise ergenlik; “bireyin, öğrenim gördüğü ve hayatını kazanmaya çalıştığı için ekonomik bağımsızlığına kavuşamadığı ve medeni durum olarak da evli olmadığı bir dönemi ifade eder” (Koç,2004:233).

“Çocukluğun son yıllarına da ergenlik veya erinlik adı verilir. Bu dönem kızlarda erkeklere göre daha erken başlar. 9-14 yaşlarını da kapsayan bu çağın başlangıcında gelişme hızı bir hayli azalır. Bu dönemde çocukların davranışlarında huysuzluk ve terslik gözlemlenir. Bazı psikologlar, bu dönemi olumsuz dönem olarak nitelendirir. Bu dönemin sonuna doğru gelişme hızlanır. Cinsel olgunluğa götüren bez faaliyeti özellikle kızlarda artar.” (Baymur, 1994: 61) Bu dönemin başlıca gelişim görevlerini Feriha Baymur 12 madde de toplamıştır:

- “1. Akranlarca önem verilen oyunlarda beceri kazanmaya çalışmak,
2. Bedene iyi bakım alışkanlıklarını kazanmak beden fonksiyonlarına karşı sağlıklı bir tutum geliştirmek,
- 3.Cinsellik konusunda ilgilerini gizli tutmayı öğrenmek,
- 4.Soyut düşünme ve doğrudan doğruya yaşanmamış fikirleri semboller yolu ile kavrayabilme gücünün gelişmesi,
5. Kendi değerler sistemi içinde doğru ve yanlış kavramlarını geliştirmek,
6. Dilin yazılı sembollerini ustaca kullanabilme,
- 7.Yetişkinlerle gayri şahsi düzeyde ilişkiler kurabilme,
- 8.Fiziksel ve sosyal çevreye çeşitli biçimlerde uyum yollarını öğrenme,
- 9.Genel ilkeleri soyut kavramlara uygulayabilme,
- 10.Akranlar gurubunun standartlarını benimseme ve kendi cinsinden olan yaşlıları ile özdeşleşme,
11. Küçük kasları ilgilendiren becerileri kazanma,
12. Kendine özgü bir değerler sistemi araştırma”(Baymur, 1994: 61).

Ergenlik dönemi hem bedensel hem de psikolojik açıdan birçok temel değişikliklerin olduğu bir dönemdir. Lise öğrencileri bu dönemin son kısmını yaşar. Üniversite öğrencileri ise bu dönemden pek uzaklaşmış sayılmazlar (Cüceloğlu,2005:345).

MESLEKİ YETERLİLİK

“Mesleki yönden bir mesleğin başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesi için sahip olunması gereken özellikleri ifade eden kavrama, mesleki yeterlilik denir” (Şişman,2002:8).

Mesleki yeterlilik algısı ise; “bireyin yapmakta olduğu işte kendini yeterli görüp görmemesi durumu olup, işindeki belli görevleri yerine getirebilmek için bilgi, beceri ve yeteneklerine olan inancıdır” (Mersin,2007:107).

BİRİNCİ BÖLÜM

İMAM HATİP LİSELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. İMAM HATİP LİSELERİ TARİHİ

İmam hatip liseleri Türkiye’de kuruldukları günden itibaren din eğitimi tartışmalarının odağında yer almışlardır. Günümüzde de bu tartışmalar devam etmektedir. Din eğitimi açısından tartışılan bu okullar, kuruluşlarından itibaren farklı uygulamalarla karşı karşıya bırakılmışlardır. Araştırmamızda bu okulların geçirmiş olduğu tarihi süreç on başlık altında ele alınmıştır.

1.1. Medresetü’l Eimme Ve’l Huteba (1913)

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarından itibaren din eğitimi denilince akla önce İHL gelir. İHL Cumhuriyet’in ilk yıllarında kurulmuş olmasına rağmen kökleri Osmanlı’ya kadar dayanır.

İHL’nin kökleri Cumhuriyet’ten önce Tevcih-i Cihat (Cihet) Nizamnameleri ile 1912’de kurulan Medreset’ül Vaizin ve 1913’te kurulan Medreset’ül Eimme ve’l Huteba’ya dayanmaktadır. 1919 yılında Medreset’ül Vaizin ile Medreset’ül Eimme ve’l Huteba birleştirilerek Medresetü’l-İrşad adını almıştır (Zengin, 2012: 31). 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile imam ve hatip mektebi adıyla dört yıllık müstakil okul haline dönüştürülmüşlerdir (Öcal, 2007: 511). Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun çıkarılış sebebi olarak o dönemdeki okul çeşitliliği gösterilmiştir. O dönemde üç çeşit okul bulunmakta idi. Bunlar:

- 1-Medreseler,
- 2-Mektepler,
- 3-Azınlıkların ve yabancı devletlerin açtığı okullar.

Bu okulların her biri farklı programlar, farklı yöntem ve teknikler uygulayan okullardı. Dolayısıyla bu okulları tek çatı altında toplamak gerekçesiyle, 3 Mart 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile mektepler ve medreseler Maarif Vekâleti’ne bağlanmıştır.

3 Mart 1924 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe giren ve 1961 anayasasının 153., 1982 anayasasının ise 174. maddesi ile İnkılap kanunlarının hükümlerinin anayasaya aykırı olduğu şeklindeki anlaşılacağı ve yorumlanacağı ifadeleri ile bir anlamda dokunulmazlık kazanan 430 sayılı (Gökaçtı,2005:130) Tevhidî Tedrisat Kanunu'nun maddeleri şunlardır:

Madde 1- Türkiye dâhilindeki bütün müessesatı ilmiye ve tedrisiye Maarif Vekâleti'ne merbuttur.

Madde 2- Şer'îye ve Evkaf Vekâleti veyahut hususi vakıflar tarafından idare olunan bilcümle medrese ve mektepler Maarif Vekâleti'ne devir ve raptedilmiştir.

Madde 3- Şer'îye ve Evkaf Vekâleti bütçesinde mekatip ve medarise tahsis olunan mebali Maarif bütçesine nakledilecektir.

Madde 4- Maarif Vekâleti yüksek diniyat metehassısları yetiştirmek üzere Daru'l-Fünûn'da bir İlahiyat Fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hıdemat-ı diniyenin ifası vazifesi ile mükellef memurların yetişmesi içinde ayrı mektepler küşad edecektir.

Madde 5- Bu kanunun neşri tarihinden itibaren terbiye ve tedrisati umumiye ile muştekil olup şimdiye kadar Müdafai Milliye'ye merbut olan askeri rüşdi ve idadilerle Sıhhiye Vekâleti'ne merbut olan Dâru'l-eytamlar, bütçeleri ve heyet-i ta'limiyeleri ile beraber Maarif Vekâleti'ne raptolunmuştu. Mezkûr rüşdi ve idadilerde bulunan heyet-i ta'limiyelerin cihet-i irtibatları atiyen ait olduğu vekâletler arasında tahvil ve tanzim edilecek ve o zamana kadar orduya mensup olan muallimler orduya nispetlerini muhafaza edecektir.

Madde 6- İş bu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 7- İş bu kanunun icray-ı ahkâmına icra vekilleri heyeti memurdur

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na göre Maarif Teşkilatı'na bağlanması gereken bu okullar, asker kaçaklarıyla dolu iddiasıyla Maarif Vekili Vasıf (Çınar) tarafından 11 Mart 1924 tarihinde kapatılmıştır. O dönemde Osmanlı Devleti'nde 479 medresenin 18 bin talebesi bulunmaktaydı (Öcal, 2007: 517).

1.2. İmam ve Hatip Mektepleri (1924-1930)

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 4. maddesi gereğince 1924 yılında açılan ilk imam ve hatip mektepleri, 29 ilde 2258 öğrenci ve yaklaşık 300 öğretmenle faaliyete geçmiştir (Gökaçtı, 2005: 1419).

İmam ve hatip mektepleri; ilkokula dayalı 4 yıllık okullar olmasına rağmen ilk mezunlarını açıldığı yıl olan 1924 yılında vermiştir. Çünkü yeni açılan bu okulların öğrencilerini “Medrestül İrşad” ve “Taşra Medreselerinin” öğrencileri oluşturmuştur. Bu medreselerden isteyen öğrencilerin katıldıkları bir seviye tespit sınavı sonrasında sınıflar oluşturulmuş ve ilk mezunlar verilmiştir (Ünsür, 2005:139). İmam ve hatip mekteplerinin açılışından sonra 20 Temmuz 1924 tarihinde, Orta Tedrisat Müdürü Umumiliği tarafından İmam ve Hatip Mektepleri Talimatnamesi yayınlanmıştır. 56 madde ve 12 sayfadan oluşan bu talimatnameye göre imam ve hatip mekteplerine 1924-1925 yılından itibaren 5 yıllık ilkokul mezunu, 12 ile 15 yaş arasındaki erkek öğrenciler imtihansız alınmıştır. Orta dereceli okullardan imam ve hatip mekteplerine geçmek isteyenler imam ve hatip mekteplerinde 1. sınıftan itibaren okutulan derslerden sınava tabi tutulmuş, başarılı olanlar eğitimlerine imam ve hatip mekteplerinde devam etmişlerdir (Öcal, 2011: 138).

İmam ve hatip mektepleri; Edirne, Erzurum, Isparta, İstanbul, Eskişehir, Şanlıurfa, Afyonkarahisar, Amasya, Antalya, Ankara, Balıkesir, Bursa, Yozgat, Bolu, Tire, Rize, Hopa, Harput, Sivas, Şavşat, Uşak, Gaziantep, Kastamonu, Konya, Kayseri, Kütahya, Maraş, Manisa, Niğde, Artvin, İzmir, Of, Akşehir şehirlerinde açılmıştır (Öcal, 2011: 139-140).

Bu okullarda görevlendirilen öğretmenler medreseleri kapatan Tamim’in 3. maddesinde “ Bu medreselerin müderrisleri, arzu ettikleri takdirde mekteplerimizin ulumu diniye muallimlerine tayin olunacaktır.” ifadesinden dolayı bazı müderrisleri yeni açılan imam ve hatip mekteplerinde öğretmenlik yapmış, bazıları da Din Kültürü öğretmenliği görevini üstlenmişlerdir (Öcal, 2011: 137).

Bu okullar çeşitli bahanelerle kapatılmış, en son 1927-1930 yılları arasında açık olan İstanbul ve Kütahya İmam ve Hatip Mektepleri 1929-1930 yıllarında kapatılmıştır (Ünsür, 2005:140).

İmam ve Hatip Mekteplerinin Kapatılışının Çeşitli Sebepleri

a-Açılışının ilk yıllarından itibaren bakanlık uygulanan tasarruf tedbirlerini gerekçe göstererek imam ve hatip mekteplerine maddi yardımı kesmiştir (Öcal, 2011: 145).

b-İmam ve hatip mektepleri “4 yıllık ortaokul seviyesinde tutulmuş lise kısmı açılmamıştır. Bu nedenle bu okulların öğrencileri Darul Fünun’da açılan İlahiyat Fakültesi’ne bile gidememişlerdir” (Ünsür,2005:141).

c-İmam ve hatip mektepleri açılmış fakat devlet mezunlarına gelecek vaad etmemiştir. 1927 yılında din görevliliği Danıştay kararı ile devlet memurluğundan çıkarılmış, devlet din görevlilerine maaş vermemiştir. Bütün elemanlar görevinden çıkarılmış, imam ve hatiplik görevleri fahri olarak yürütölmeye başlanmıştır (Öcal, 1994: 33).

d-1 Kasım 1928 yılında yapılan “harf inkılabı gerekçe gösterilerek öğrencilerin mekteplere ilgi göstermedikleri iddia edilmiştir. Oysa ilk imam ve hatip mektepleri 1924’te açılmış, harf inkılabı ise 1928’de gerçekleşmiştir. Bununla beraber harf inkılabı sadece imam ve hatip mekteplerini değil diğer bütün okulları ilgilendirmektedir” (Öcal, 2011: 146).

e-“Bu dönemlerde din adamlığı ve imamlık çeşitli sebeplerle gözden düşürölerek modernleşme çabasında olan gençlerin bu okullara fazla ilgi göstermemesine neden olunmuştur” (Ünsür,2005:141).

f-Osmanlı döneminde merkezi bir konumda bulunan dinin; imam ve hatip mektepleri vasıtasıyla, toplumda etkinlik sağlayarak modernleşme çabalarına sekte vuracağı endişesi de bu okulların kapatılmasının sebepleri arasında gösterilmiştir (Gökacı, 2005:146).

Tablo 1.1. 1924-1930 İmam Ve Hatip Mekteplerinin Haftalık Dersleri (Öcal,2011:144-145)

DERSLERİN ADLARI	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	4. SINIF
Türkçe	5	4	2	1
Hüsn-İ Hat	2	2	-	-
Arabi (Arapça)	3	3	3	4
Fransızca	+	+	+	+
Tarih	2	2	2	2
Coğrafya	2	1	1	1
Hesap Cebir	2	2	1	-
Hayvanat Ve Fizyoloji	1	2	-	-
Nebatat	2	-	-	-
Kuranı Kerim Ma’a Tecvit	3	3	2	1
Din Dersleri	2	2	3	2
Terbiye-İ Bedeniye (Beden Eğitimi)	2	2	1	1
Musiki (Gına)	2	1	1	1
Hitabet Ve İnşat	-	2	3	2
Ahlak Ve Malumatı Vatanıyye	-	2	2	2
Hendese, Resmi Hat	-	1	1	2
Hadisi Şerif	-	1	1	1
Edebiyat (Türk Edebiyatı)	-	-	2	2

Ruhiyat (Psikoloji)	-	-	1	1
Arziyat (İlmi Arz)	-	-	1	-
Fizik	-	-	1	1
Kimya	-	-	1	1
Fıkıh	-	-	2	-
İlmi Tevhit	-	-	1	1
Tabakat	-	-	1	-
Malumatı Kanuniyye	-	-	+	+
Hıfsız Siha	-	-	-	2
Tefsir	-	-	-	2
İçtimaiyat	-	-	-	+
Usul-İ Tedris	?	?	?	?
TOPLAM	28	30	33	30

1.3. Din Eğitim ve Öğretiminde Boşluk Yılları (1930-1948)

1930 yıllarından itibaren iktidar olan CHP, dini konuları yıllarca gündeme getirmemiştir. Bu dönemde din eğitim-öğretiminde ve dini hayatta yasakçı bir tutum sergilenmiştir (Öcal, 2006:524).

Din diline müdahale edilmiş; 3 Şubat 1932 tarihinde Ramazan ayında teravih namazından itibaren Ezan, Kamet, Salat-ı Selam Türkçe'leştirilmiştir (Öcal, 1994: 39).

Türkçe ibadet denemeleri yaptırılmış, ezanı Türkçe okumayanların T.C.K.'nın 526. Maddesine göre cezalandırılacakları ifade edilmiştir. Tedrici olarak okullardan kaldırılan din derslerinin 1946 yılında okullara yeniden konulması gündeme getirildiğinde dönemin başbakanı Recep Peker, kominizm ile dinin öldürücülüğünün aynı olduğunu ve dininde kominizm gibi bir zehir olduğunu ifade etmiştir (Öcal, 2007:526).

Kur'an- ı Kerim dâhil dini nitelikli herhangi bir kitap ve mecmuanın basılması yasaklanmış, basılı olanlarda toplatılmıştır. "1943 yılında zamanın Diyanet İşleri Başkan yardımcısı Ahmet Hamdi Akseki, Peygamberimizle ilgili bir kitap yazmış fakat kitap yazıldıktan sonra İçişleri Bakanlığı'nca sakıncalı olduğu gerekçesiyle toplatılmıştır" (Öcal, 1994: 42).

Kur'an-ı Kerim okuyan ve okutanlara baskı ve baskınlar yapılmış, polis ve jandarma karakollarına götürülmüşlerdir. Ders kitaplarından Allah'ın varlığı ve birliğini çağrıştıran ifadeler çıkarılmıştır. Bu yapılanlardan dolayı ülkede mihraba geçip namaz kıldırarak, ölen insanların tekfin ve defin işlemlerini yapabilecek din görevlisi kalmamıştır (Öcal, 2007:527).

Bu dönemde 1932 yılında açılan Daru'l Kurralar da sadece Kur'an okuma ve hafızlık dersleri yaptırılmış, daha önceki kurumlar gibi din eğitimi yapılmamıştır. 17 tane olan bu kurslar Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na dayanılarak Maarif Vekâleti'ne bağlanmak istenmiş fakat dönemin Diyanet İşleri Reisi Rıfat Börekçi bu kursların Diyanet'in bünyesinde kalmasını sağlamıştır (Gökaçtı, 2005:148).

1.4. İmam Hatip Kursları (1948-1951)

İkinci Dünya Savaşı sırasında Avrupa kıtasında bulunan dikta rejimlerin devrilmesi, “dünyada özgürlük rüzgârlarının esmesine sebep olmuştur.” Buna karşılık Sovyetler Birliği'nin “Avrupa Kıtası'nın doğusunu demir perde ile örmesi, bir anda tüm ülkelerin saflarını belirginleşmesini zorunlu hale getirmiştir.” İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında dünyada yüksek sesle dillendirilen özgürlükçü söylemler Türkiye'de de “değişim ve yenilenme” taleplerini gündeme getirmiştir. Bu arada savaş yıllarının zorlu şartları tek parti yönetimini iyice yıpratmıştır (Gökaçtı, 2005:168).

1946 yılında Türkiye'de ilk defa birden fazla partinin katıldığı seçimleri, CHP açık oy gizli tasnif yöntemi ile kazanmıştır. CHP yeniden iktidara gelmiş olsa da sarsılmıştır. Yıllardır uyguladığı “din eğitimi ve öğretimi yasağıyla, dini hayata ve dindarlara baskıya devam ederse bir daha iktidara gelemeyeceğini anlamıştır.” Bundan dolayı CHP “1947 yılında yapılan 7. Kurultayında dini konuları gündemine almak zorunda kalmıştır. Kurultay esnasında kurulan alt komisyonun hazırladığı raporda bir ilahiyat fakültesinin ve din görevlilerini yetiştirecek okulların açılması, ilkokullara din dersinin konulması, Diyanet İşleri Başkanlığı'na ilgi gösterilmesi ve yıllardır yasaklanan hacca gidişe izin verilmesi gibi tavsiye niteliğinde kararlar” alınmıştır. Bu alt komisyonun teklifi 1948 yılında Meclis'te görüşülmüş fakat son anda yapılan müdahale ile okul değil, kursların açılmasına karar verilmiştir. Bu kurslarda ortaokulu bitirmiş, askerliğini yapmış kişiler ancak eğitim alabilmişlerdir (Öcal, 2007:527).

15 Ocak 1949 yılında İstanbul ve Ankara'da 10 aylık birer kurs açılmıştır. Daha sonra Afyonkarahisar, İzmir, Isparta, Kayseri, Kastamonu ve Trabzon'da açılan kurslarla bu sayı 10'a ulaşmıştır (Öcal, 2011:176).

Tablo1. 2. İmam Hatip Kursları Ders Dağıtım Çizelgesi (Öcal,2011:179)

Dersler	1.ay Hafta	2.ay	3.ay	4.ay	5.ay	6.ay	7.ay	8.ay	9.ay	10.ay
Kur'an-ı Kerim	5	5	4	4	5	5	6	6	5	5
Hadis ve Tefsir	-	-	1	1	1	1	1	2	2	2
Akaid	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3
İbadet	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Ahlak	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Türkçe	4	4	4	4	3	3	3	2	2	2
Hutbe	-	-	-	1	1	1	2	3	4	4
Tarih(Türk ve İslam)	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Coğrafya(Türk ve İslam)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Yurt Bilgisi	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Sağlık Bilgisi	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Toplam	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24

1.5. İmam Hatip Okulları (1951-1971)

14 Mayıs 1950 günü siyasi genel seçimler yapılmış, seçimlerde Demokrat Parti iktidara gelmiştir. İktidara geldikten 1 ay sonra ezanı Arapça aslına çevirmiştir (Öcal, 2011:184). Bunu hac yasağının kaldırılması, türbelerin açılması, dini yayınların serbest bırakılması izlemiştir (Gökaçtı, 2005:188).

Adnan Menderes başkanlığında kurulan ikinci Demokrat Parti Hükümet'i döneminde, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 4. maddesine işlerlik kazandırılarak 13 Ekim 1951 tarih ve 601 sayılı müdürler komisyonu kararı ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Tefik İleri'nin onayı ile ilkokula dayalı 4 yıllık imam hatip okulları açılmıştır. 1953-1954 yıllarında ise okulların 3 yıllık lise kısımları da açılmıştır.

1951 yılında; Adana, Ankara, Isparta, İstanbul, Kayseri, Konya, Kahramanmaraş'ta imam hatip okulları açılmıştır. 1951-1952 yıllarında bu 7 okulda 876 öğrenci bulunmakta idi (Ünsür, 2005:183).

İmam hatip okullarının amacı; imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi hizmetleri yerine getirecek elemanları yetiştirmek ve yükseköğrenime eleman hazırlayıcı program uygulamaktır (Öcal, 1999:217).

1951-1971 tarihleri arasında 4 yıllık imam hatip okulları orta kısmında haftalık 38-39 saat dersten oluşan program uygulanmıştır. Haftalık derslerin %60'ı kültür ve fen, %40'ı meslek derslerinden oluşmuştur. Lise kısmında da aynı oran söz konusudur. Ortaokullarda okutulan Kur'an-ı Kerim dersleri 1957 yılına kadar hem Arapça'sından hem de Türkçe'sinden okutulmuştur. Bu uygulama 2 yıl devam etmiştir (Öcal, 2011:192).

1951 yılında açılan imam hatip okullarının ilk öğretmenleri, imam hatip kurslarında görev yapmış olan medrese kökenli hocalardır.

Tablo 1.3. 1951-1971 Arasında Uygulanan 4 Yıllık İmam Hatip Orta Kısım Haftalık Meslek Dersleri (Öcal,2011:193)

Dersler	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Kur'an-I Kerim (Arapça)	3	2	2	1
Kur'an-I Kerim (Türkçe)	?	?	?	?
Arapça	5	5	6	5
Akaid	1	2	3	2
Din Dersi	3	2	2	-
Siyer Ve İslam Ahlakı	1	1	1	1
Tefsir Ve Usulü	-	-	-	2
Hadis Ve Usulü	-	-	-	1
Fıkıh Ve Usulü	-	-	-	1
Kelam	-	-	-	2
Türk İslam Sanatları Tarihi	-	-	-	1
Türkçe Hitabet	-	-	-	1

Tablo1.4. İmam Hatip Lise Kısmı Haftalık Meslek Dersleri(Öcal,2011:195)

Dersler	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf
Kur'an-I Kerim	2	1	1
Farsça	2	2	2
Arapça	5	5	5
Dinler Tarihi	-	1	1
Tefsir Ve Usulü	1	1	1
Hadis	-	-	2
Fıkıh Ve Fıkıh Usulü	-	1	1
Kelam	-	-	1
Türk İslam Sanatları Tarihi	1	2	-
İslam Tarihi	1	1	-

1.6. İmam Hatip Okulları (1971-1973)

12 Mart 1971 muhtırası ile Demirel hükümeti istifa etmiştir. Bu dönemde Nihat Erim peş peşe iki hükümet kurmuştur. Bu hükümetler 1972 tarihine kadar görev yapmıştır. Erim hükümetlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'nı İsmail Arar yapmıştır. Arar'ın döneminde imam hatip okulu yönetmeliği hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur (Öcal, 2007:530).

Bu yönetmelikle (20.04.1972 tarih ve 248 sayılı karar), imam hatiplerin ortaokulları fiilen olmasa bile kapatılmıştır. Yönetmelikte; “imam hatip okulları, ortaokulun üzerine 4 yıllık eğitim veren meslek okullarıdır. Okul, öğrencilerini hem mesleğe hem de kendi alanlarında yükseköğrenime hazırlar” ifadesine yer verilmiştir. Okulların önceden 4 yıl olan orta kısımları 3 yıla indirilmiş din bilgisi dersinden başka dini içerikli dersi kalmamıştır. Liselerde 4 yıla çıkarılmıştır. O dönemde imam hatip okulları mezunlarının kendi alanlarında yükseköğrenim yapacakları tek yer yüksek islam enstitüleridir. Mezunlardan yüksek islam enstitüleri dışında başka yüksek eğitim kurumlarına gitmek isteyenler için, liselerin yükseköğrenime hazırlayan programlarından birini seçerek, diplomasını almak istedikleri programın fark derslerinden bitirme imtihanlarına girme zorunluluğu getirilmiştir (Ünsür, 2005:175).

Aynı yönetmeliğin öğrenci kabul şartlarına “erkek” olma şartı konulmuştur. Bu şartla az sayıdaki imam hatip okullarında bulunan kızların kaydı silinmemiş fakat yeni

kayıtların yapılması engellenmiştir. 1976 yılında bir velinin konuyu Danıştay'a götürmesi sonucu 117. maddenin d fıkrası iptal edilmiştir. O tarihten itibaren kız öğrenciler de imam hatip okullarına kayıt yaptırmaya başlamışlardır (Öcal, 2007:531).

1971-1973 yıllarında imam hatiplerin ikinci kısımlarında okutulan derslerle, 1971 yılından önce okutulan derslerin bir kaçı dışında derslerde değişiklik olmamıştır.

1.7. İmam Hatip Liseleri (1973 -1997)

14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'ndan dolayı Türk eğitim sistemi tekrar ele alınmış ve gözden geçirilmiştir. Kanununun 29. maddesine mesleki teknik okulların adları "Lise", 31. maddesine "yükseköğrenime geçiş" ifadeleri eklenmiştir. 1739 sayılı Temel Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, Temel Eğitim Kanun'u imam hatip lisesi için ikinci dayanak olmuştur. Yine bu kanunla imam hatip okulları liseye dönüştürülerek yüksek islam enstitüleri yanında, liselerin edebiyat programlarını uyguladıkları için bu kol mezunlarının gidebilecekleri yüksek eğitim kurumlarına girme hakkı elde etmişlerdir. 16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı kanununun 10. maddesi değiştirilerek Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 31. maddesi hükmünce bütün yükseköğretim kurumlarına gitmeye aday olma hakkına sahip olmuşlardır (Ünsür, 2005:179).

14 Ekim 1973 günü yapılan seçimle, 26 Ocak 1974 yılında CHP ve MSP koalisyon hükümeti kurulmuştur. 12 Mart 1971 muhtırasından sonra açılışına izin verilmeyen 29 yerleşim yerindeki binalar, MSP'nin zorlamasıyla imam hatip lisesi olarak açılmıştır. Daha önce açılmış olan 72 İHL ile okul sayısı 101 olmuştur (Öcal,1999:219).

1972 yılında İmam Hatip Okulları İdare Yönetmeliği ile bu okulların bünyesinde "Temel Eğitiminin İkinci Kademesi" olarak açılmış olan imam hatip ortaokullarının seçmeli derslerinin arasına Kur'an-ı Kerim, Arapça ve Din dersleri de alınmıştır. Böylelikle imam hatip liseleri 7 yıl olmuştur (Öcal,2011:248).

Tablo1.5. 1974-1975 Öğretim Yılından İtibaren Uygulamaya Konulan İHL Orta Kısım Haftalık Meslek Dersleri (Öcal,2011:249)

	6.sınıf	7.sınıf	8.sınıf
Kur'an-ı Kerim	3	3	3
Arapça	3	3	3
Din Dersi	3	3	2

Tablo 1.6. 1974-1975 Yılından İtibaren Uygulamaya Konulan İHL Lise Kısmı Haftalık Meslek Dersleri (Öcal,2011:250)

DERSLER	Lise 1	Lise 2	Lise 3	Lise 4
Kur'an-ı Kerim	4	4	4	4
Arapça	4	4	3	3
Akaid	-	-	2	-
Kelam	-	-	-	2
Din Dersi	2	2	2	-
Fıkıh	-	-	-	2
Tefsir	-	2	2	2
Hadis	-	-	3	3
Siyer	1	-	-	-
Hitabet	-	-	-	2

1.8. Anadolu İmam Hatip Liseleri (1985-1997)

Turgut Özal'ın kurduğu hükümet döneminde, Almanya'da yaşayan Türk işçilerinin çocuklarının din eğitimi olarak, Almanya'da din görevlisi olmak üzere görevlendirilmesi amacıyla yabancı dili Almanca olan anadolu imam hatip liseleri açılmıştır (Öcal,2011:281).

Bu amaçla ilk anadolu imam hatip lisesi İstanbul'un Beykoz ilçesinde 14 Ekim 1985 yılında açılmıştır. Bu okul 1990 yılında İstanbul'un Kartal ilçesine taşınmış ve bu tarihten itibaren adı Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi olmuştur.

1989-1990 eğitim-öğretim yılından itibaren yabancı dili İngilizce olan bölümleri de açılmıştır. Bu okullar, ilkokula dayalı ortaokulun ilk yılı hazırlık olmak üzere 4 yıl olarak düzenlenmiştir.

Tablo1.7. AİHL Hazırlık Sınıfı (1985) Ders Dağıtım Çizelgesi (Öcal,2011:285)

Türkçe	4 saat
Yabancı dil	23 saat
Beden eğitimi	1 saat
Seminer (İslam Dini Esasları)	3 saat
Kur'an-ı Kerim	6 saat

1993'te Türkçe dersi yine 4 saat olarak belirlenmiş, yabancı dil 24 saate çıkarılmıştır. Beden eğitimi ve seminer dersi 2'şer saat olmuş, Kur'an-ı Kerim 6 saat olarak kalmıştır.

1.9. İmam Hatip Liseleri (1998-2011)

28 Şubat 1997 tarihinde toplanan MGK'da irticayla mücadele için alınmış olan kararlar Türkiye'yi yıllarca etkilemiştir. 28 Şubat 1997 tarihinde başbakan Necmettin Erbakan istifa etmiş, yerine 30 Haziran 1997 tarihinde Mesut Yılmaz'ın başbakanlığında yeni bir hükümet kurulmuştur. Bu hükümet döneminde 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim yasa tasarısı Meclis'ten geçirilerek 4306 sayılı kanun yürürlüğe konmuştur (Öcal,2007:540). Bu yasayla imam hatiplerin orta kısımları kapatılmış yeni kayıt alınmamıştır. Böylece imam hatiplerin lise kısmının başarısı da olumsuz olarak etkilenmiştir. İmam hatipten ayrılmak isteyen öğrencilerin başka okullara geçişi MEB'in 19.10.1998 tarihli 13908 sayılı genelgesi ile engellenmiştir. Genelgeye rağmen İHL öğrencilerini kabul eden müdürler hakkında soruşturmalar açılıp cezalar verilmiştir (Ünsür,2005:232).

1993'te yükseköğretime geçişte eşitlik statüsü 1999 ÖSYS'de uygulamaya konulan katsayıyla ortadan kaldırılmıştır. 1999 yılında alınan bu kararlar lise mezunlarının orta öğretim başarı puanları 0,5 katsayısı ile çarpılarak belirlenirken, İHL' nin 0,2 katsayısı ile çarpılarak belirlenmiştir. Bu uygulamayla imama hatip lisesi öğrenciler ile lise mezunu öğrenciler arasında imam hatip lisesi öğrenciler

aleyhine 25-30 puanlık fark oluşmuştur. Fakat bu engellemeye rağmen İHL mezunları farklı bölümlere gitmeyi başarmışlardır. 2003-2004 yılında lise mezunlarının puanları 0,8 katsayısı ile İHL mezunlarının puanları 0,3 katsayısı ile çarpılarak bu uygulama İHL aleyhine 40-50 puanlık bir fark ortaya koymuştur. Bu da imam hatiplilerin kendi alanlarındaki bölümlere girişini imkânsız hale getirmiştir (Öcal,2007:542). Katsayı uygulamasından dolayı veliler başarılı öğrencileri İHL'ye göndermek istememişlerdir.

Tablo1.8. 2011-2012 İmam Hatip Liselerinde Haftalık Meslek Dersleri

	9. SINIF	10.SINIF	11.SINIF	12.SINIF
Kur'an-ı Kerim	6	7	6	4
Mesleki Arapça	5	5	5	5
Temel Dini Bilgiler	2			
Siyer		2		
Fıkıh			2	
Tefsir				2
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi				2
Hadis			2	
Kelam				2
Hitabet Ve Mesleki Uygulama				2
İslam Tarihi				2

1.10. İmam Hatip Liselerinin Bugünkü Durumu

2012 yılında alınan kararla kesintisiz eğitim kaldırılarak imam hatip ortaokulları açılmıştır. Diğer ortaokulların müfredatına ek olarak imam hatip ortaokullarının müfredatına; Kur'an-ı Kerim, Arapça, Hz. Muhammed'in Hayatı ve Temel Dini Bilgiler dersleri konulmuştur. İHL'nin müfredatı da değiştirilmiş, ağırlıklı olarak son sınıfta bulunan meslek dersleri 10 ve 11. sınıflara alınmıştır. 2015 yılında 11.sınıflarda okutulan Hitabet ve Mesleki Uygulama dersi tekrar 12.sınıfa alınmıştır.

İmam hatip liseleri ile ilgili tarihi süreç göz önüne alındığında, bu okulların dersleri, eğitim süreleri, katsayı gibi uygulamalar, öğrencilerin motivasyonunu düşürdüğü gibi gelecek endişesiye bu okullara öğrenci yönelmesini engellemiş ve

yüksek puanla öğrenci alan okullara yerleşemeyen öğrencilerin bu okulları yönelmelerine sebep olmuştur. Bu da İHL'lerde eğitim kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir.

Tablo1.9. 2013-2014 Yılından İtibaren İmam Hatip Ortaokullarında Uygulanan Haftalık Meslek Dersleri

	5.sınıf	6.sınıf	7.sınıf	8.sınıf
Kur'an-ı Kerim	2	2	2	2
Arapça	2	2	2	2
Hz. Muhammed'in Hayatı	2	2	2	2
Temel Dini Bilgiler	1	1	1	1

Tablo1.10. 2013-2014 Yılından İtibaren İmam Hatip Liselerinde Uygulanan Haftalık Meslek Dersleri

	9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf
Kur'an-ı Kerim	6	5	4	4
Arapça	5	4	4	3
Temel Dini Bilgiler	2	-	-	-
Siyer	-	2	-	-
Fıkıh	-	2	-	-
Tefsir	-		2	-
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	-	-	-	2
Hadis	-	2	-	-
Akaid Ve Kelam	-	-	2	1
Hitabet Ve Mesleki Uygulama	-	-	-	2
İslam Kültür Ve Medeniyeti	-	-	-	2

İKİNCİ BÖLÜM

DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN GENÇLİK DÖNEMİ

2. GENÇLİK DÖNEMİ BAZI GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

İmam hatip lisesi öğrencileri ile ilgili olarak zaman zaman yıpratıcı eleştirilerin bu dönemdeki gençlerin, gençlik döneminde olduğu dikkate alınmadan yapılması yanlıştır. Bundan dolayı araştırmamızın bu bölümünde insan hayatının önemli bir dönemi olan gençlik döneminin; bedensel, bilişsel ve dini gelişimleri incelenecektir.

2.1. Bedensel Gelişim

Ergenlik çağındaki çocukların hem bedensel hem de ruhsal yapıları büyük değişiklikler gösterir. Kimi psikologlar bu nedenle bu döneme ikinci doğuş adını verirler. Erinlik öncesi olan bu dönem, özelliğinden dolayı olumsuz çağ olarak da adlandırılır (Binbaşıoğlu, 2000: 53). Ergenlik, 1-2 yıl kadar süren ön ergenlik dönemini de içine alan ve 7-8 yıl süren bir dönemdir. Ergenlik ve gençlik, kavram olarak aynı anlama gelir (Hökelekli, 2008:265). Ergenlerdeki beden büyümesi ve gelişmesi; zihin gücüne, olaylara tepkilerine ve ilgi derecelerine hatta şahsiyetlerine etki edebilir. Kalıtım, beden gelişimini sınırlayan faktör olmakla beraber beden gelişiminde, çevre şartları ve ırkta önemlidir. Ergenliğin başlama ve bitiş yaş grupları, bölgelere, ırklara, iklim ve gıda şartlarına göre birkaç yıl önce veya sonra olabilir (Ayhan,1995: 93).

Ergenlik çağındaki değişiklikler cinsel salgı bezlerinin kana bol miktarda karışmasıyla başlar. Erkeklerde testosteron, kızlarda estrojen salgıları beyindeki hipofiz bezinin uyarılmasıyla bol miktarda üretilmeye başlar (Cüceloğlu,2005: 345).

Hipofiz kısmen beyin bir uzantısıdır ve hipotalamusun hemen altında beyne eklenir. Hipofiz bezi doğrudan hipotalomusun denetimindedir. Böylece hipotalamus yoluyla, diğer beyin merkezlerin de denetim altına girer. En yüksek sayıda farklı hormon üreten bez olduğu ve diğer bazı iç salgı bezlerinin

salgılanmasını denetlediği için hipofiz bezine, temel bez adı da verilmektedir. Hipofiz hormonların görevlerinden biri de vücut sıcaklığını denetlemektir. Bu hormonun gereğinden az olması cüceliğe, aşırı salgılanması da aşırı uzun boyluluğa neden olabilir (Atkinson, 1995: 69).

Kızlar erkeklere göre buluş çağı büyümesine azami surette 2 yıl daha erken ulaşmaktadır (Pressey,1991: 15). Kızların göğüsleri 11 yaş dolaylarında gelişme gösterir ve bu yaşta kızlar süratli bir biçimde boy atmaya başlarlar. Boy uzaması 13 yaş civarında yavaşlar. Bu yaşlarda mensturasyon kendini gösterir (Cüceloğlu, 2005: 345). Ergenliğin başladığı yıllarda boy, senede 10-20 santim uzar. Organlardaki değişim ise çeşitlidir. Bedenin çeşitli organları değişik bir biçimde gelişme gösterir. Bu dönemde boydan sonra en çok büyüyen organlar el ve ayaklardır(Binbaşoğlu, 2000: 153). Daha sonra kollar ve bacaklar, en son da beden gelişir. Bu nedenle önce ayakkabılar daha sonra pantolonlar küçük gelmeye başlar. En sonunda da bluz ve ceketler değişir (Cüceloğlu, 2005:346).

Kalp, ciğer ve diğer iç organların gelişmesi daha ağır bir süreç izler. Bu dönemde ergenin yüzünde de değişiklikler görülür. Ergenlik sivilceleri görülmeye başlar ve burunda büyüme olur. Kızlarda kalçalar, erkeklerde ise omuzlar genişler. Bu dönemde ergenin sesinde de değişiklikler gözlemlenir. Kızların sesi tizleşirken, erkeklerin sesi pestleşir (Binbaşoğlu, 2000:153).

2.2. Bilişsel Gelişim

Zihinsel gelişim olarak da ifade edilen bilişsel gelişim; düşüncelerin, duyu organlarıyla fark edilen ve öğrenilenlerin zihinde yorumlandıktan sonra ifade edilen, bilgi ve becerileri öğrenmeyi sağlayan gelişim alanıdır (Bayraktar, 2007: 37).

12-18 yaşda zihinsel gelişim somut operasyonlardan formal operasyonlara geçer. Formal operasyonlar düzeyine gelen birey, artık yetişkin dünyasıyla tam bir iletişime geçmeye hazır durumdadır. Çünkü artık bilişsel gelişimin son aşamasına gelmiştir. Formal operasyonlar gelişirken bireyin kişilik yapısında da gelişmeler olur. Bireyin ahlak anlayışında olduğu kadar kendini algılayışında da temel değişiklikler başlar (Cüceloğlu, 2005:352).

Çocukluk döneminde kendisine yapılan telkin ve tavsiyeleri itirazsız kabul eden ergen, buluş döneminde eleştirel değerlendirmelerde bulunur. Beş duyusu gelişmiş olan ergen, her şeyi kendisine göre düşünme ve değerlendirme seviyesine ulaştığı için hür ve bağımsız olma arzusu yoğunlaşır (Fersahoğlu, Demir, 2012: 65).

Zihni bakımdan bütünleşen ve benliğinin farkına varan genç, hayatının sentezini tenkitçi bir şekilde yapabilecek güçte ve yapmak zorunda olduğunu hissettiği için, artık gerçeği tecrübe etmeksizin kabul etmez. Her şeyi tenkit süzgecinden geçirmek ister (Hökelekli,2008: 271).

12-14 yaşlarındaki ergenlerde zekâ, özellikle imkân ve ihtimaller üzerinde durur. Belirli şeylerin yapılması üzerine ne gibi sonuçların doğacağı problemi ile uğraşır. Zekâları bir bilim adamının yaptığı gibi belli şartlar yoluyla belirli sonuçlar elde etmek için işler (Hökelekli, 2011: 176).

16-18 yaşlarında ergenlerde zekâ iyice gelişir daha sonra da gelişimini sürdürmeye devam eder. Bununla beraber mantıksal düşünme yeteneği de gelişir. Muhakeme yetisi, kişinin duygu ve coşkularını da denetim altına alarak genci sakinleştirmeye başlar. Ergen artık kendini ciddi konulara verir. Bu dönemde bilim ve felsefe konuları gencin ilgi alanına girer (Binbaşıoğlu,2000:156).

Gençlik döneminde düşler kurulmaya, kurallar geliştirilmeye ve her türlü olasılıklar görülmeye başlanır. Ergenlik, düşünmede bir genişleme ve derinleşme dönemidir. Soyut düşünmeye başlayan kişi, sadece şimdi ve burada hakkında düşünmekle kalmayıp geçmiş ve geleceği de sorgular. Soyut düşünme ile sonsuza kapı aralayan genç bu sonsuzlukta kendini konumlandırma ihtiyacı duyar. İşte bu dönemde din, gencin çok yakın ilgi alanı haline gelir (Gündüz, 2003: 56).

2.3. Dini Gelişim

Gençlik zihinsel ve duygusal gelişim özellikleri itibariyle dine çok yakın, dinle çok ilgili ve ilişkili bir dönemdir. Bu dönemde genç; kendini, hayatı tanıma, anlamlandırma ihtiyacı ve arzusu içindedir. Bu arzu ve ihtiyaç genci; dini düşünce, dini anlayış ve dini pratiklerle buluşturur. Bu buluşma kalıcı da olabilir ve ya gencin hayatına ve davranışına etki etmeyecek şekilde sönük kalabileceği gibi gencin dini inançlara olumsuz tavır takınmasına da sebep olabilir. Gencin dine karşı olumlu ya da olumsuz tavrını belirlemede aile yapısı, anne babanın dini inancı, dini yaşantısı, dini pratiklerle olan ilişkisi etkilidir. Gençlik dönemi gelişim özellikleri itibariyle gencin kimliğinin güçlü bir şekilde oluştuğu benlik arayışının gerçekleştiği dönemdir (Gündüz,2011: 67). Görüşme yapılan öğrencilerin imam hatipte okuyan öğrencilerin diğer okullarda okuyanlardan daha farklı olmaları gerektiğini söylemeleri, okula geldikten sonra dindarlık düzeylerinin artması, kişiliklerinin oluşmasına ve bu

kişiliği göstermelerine örnek oluşturmaktadır. Ayrıca görüşme yapılan öğrencilerin bazılarının kendilerini mesleki yeterlilik açısından yetersiz görmeleri sorumluluk almaktan kaçma değil aksine topluma daha iyi din hizmeti verebilme endişesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, bu dönemdeki gençlerin kişiliklerini oluşturması açısından, kendi kimliklerinin farkına vardıklarını göstermektedir.

Gençlik dönemi kendi içinde üçe ayrılır.

- 1.Erinlik, İlk Gençlik veya Ön Erinlik (Buluş öncesi dönem)
- 2.Ergenlik (Buluş dönemi)
- 3.Ergenlik sonrası (Buluş sonrası)

2.3.1. Erinlik dönemi:

İHL'ye yeni başlayan öğrencilerin yaşları bu dönemin son kısmını denk gelmektedir. İlk gençlik veya ön erinlik de denilen bu dönem 13-14 yaşına kadar sürer. Bu çağda ergenler bilgiye düşkünlüdürler ve bilgiyi alışları zihinseldir. Bilgileri itirazsız kabul etmezler akılları ile kavramaya çalışırlar (Bilgin, Selçuk,1997: 81). Zihinsel gelişim açısından somut düşünce dönemi geride bırakılır, soyut düşünme dönemine girilir (Fersahoğlu, Demir, 2012: 64). Bu dönemde zihin ve düşünce hayatı, gerek derinlik gerekse genişlik yönünden büyük bir kapasite kazanır.12-13 yaşlarında başlayan soyut düşünme kabiliyeti, okulun ve toplumun kültürü çevresindeki tecrübelerin yardımıyla ergeni, problem tahlilleri ve yüksek seviyeli genellemeler yapmaya sevk eder (Hökelekli, 2008: 267).

İlgi ve düşüncelerle yoğrulmuş olgunlaşmış dini yapı, irade ve şuur seviyesine yükselerek, ergenin kişiliğini etkileyecek yeni bir değişim gündeme getirir. Bu aşamada ergen için din, kişiliğini şekillendirebilecek en güçlü güdüler arasında yerini alır (Bahadır 2006: 308). Böylece erken yaşlardan itibaren var olan din duygusu ve ona bağlı olan heyecanların yerini, ergenliğe yakın dönemlerde dini uyanma alır (Öcal, 1990: 137).

Ruhi uyanış sebebiyle ergen kendisini yeni bir dünyanın eşiğinde bulur. Kendisini çevreleyen şeyleri o kadar basit görmez. Kendisinde olup bitenlere karşı şaşkınlık içerisindedir. Ergen sanki kendisini sıkıştıran deruni bir kararsızlık içerisindedir. Bu kararsızlık ve şaşkınlık ortamında içgüdüsel olarak Allah'a yönelir. Dini inanç ve değerler ergen için büyük bir önem kazanır. Bunların ifade ettikleri

anlamları, ölümü, cenneti, cehennemi, kaderi ve insanlar arası eşitsizlikleri ilk olarak derinlemesine düşünmeye başlar (Hökelekli,2008: 269).

Bu dönemde gençlerin çoğunluğu iç dünyalarında dini ciddiye alırlar. Oruç tutmaya ve namaz kılmaya ilgileri artar. Erkek çocuklarda camiye giderek cemaatle namaz kılmaya özen gösterirler (Öcal, 1990: 137). İHL öğrencilerinin bu dönemden geçtiği bilinerek gençlere uygulamalı eğitim verilmelidir.

Gençlere bu dönemde söz dinlemek zor gelir. Bu yüzden davranışlarında yetişkinlere karşı başkaldırı, onlarla boy ölçüşme var gibidir. Her şeyi kaba kuvvet ile dıştan çözümlenmeye eğilimlidirler. Engel tanımak istemezler ve bundan büyük zevk alırlar. Üzerlerine fazla gidilirse büyüklerin yanı sıra Allah'ın emir ve yasaklarını çiğnemek bile onlara çekici gelebilir (Bilgin, Selçuk,1997: 82). Bundan dolayı ailelerin ve eğitimcilerin gençlerin bu gelişim evresini dikkate alması gerekmektedir.

Bu dönemden önce Allah'ı insan şeklinde tasavvur eden çocuk, önceki dönemdeki düşüncelerinden uzak soyut bir Allah düşüncesine ulaşır (Yüksel,2012: 121). Genel olarak ergenlikte Allah; şekilsiz, cisimsiz ve hiçbir şeye benzemez. Soyut ve manevi bir tarzda algılanır (Hökelekli,2008:269). Bu dönemde ergenlerin Allah hakkındaki duygu ve düşünceleri korku ile ümit arasındadır. Ergen, Allah'ı zaman zaman korkulacak bir varlık, zaman zaman ise sevilen ve saygı gösterilmesi gereken rahmeti bol bir varlık olarak algılar ve güven hisseder. Yine bu dönemde ergenlerde cennet, cehennem, günah ve sevap kavramları uyanır. Cuma, dini bayramlar ve kandil gecelerinden etkilenirler. Böyle gün ve gecelerde ibadet ve dua etme arzuları artar. Kız çocuklarının bu dönemde dine ilgisi erkek çocuklardan daha fazladır (Öcal, 1990:138).

2.3.2. Ergenlik dönemi:

Araştırmamızı yaptığımız İHL öğrencileri 12. sınıf öğrencisi olmaları nedeniyle bu öğrenciler ergenlik dönemi yaş aralığının sonlarına denk gelmekte, bir kısmı ise bu dönemi geride bırakmıştır. Gençlik döneminin en önemli evresi olan ergenlik dönemi, yaklaşık 15-17 yaş arası geçici bunalımların yaşandığı bir dönemdir. İman ile ilgili şüphelerin, çatışma ve kararsızlıkların en çok yaşandığı, geleneksel alandaki her türlü toplumsal ve dini kalıpların değerlendirmelere tabi tutulması bu dönemde görülür (Fersahoğlu, Demir, 2012: 65).

Hayati Hökelekli'ye göre ergenlik, her yönden geçici bir bunalım dönemidir. İnsan hayatında iman ile ilgili şüphe, kararsızlık ve çatışmalar en çok bu dönemde görülür. Ergende dini bir bunalımın olmasına yol açan faktörler, onun bedeni ve ruhî gelişimi ile doğrudan ilgilidir (Hökelekli,2008: 270). Zihni bakımdan bütünleşmiş benliğinin farkına varan genç, hayatının sentezini tenkitçi bir şekilde yapabilecek güçte ve yapmak zorunda olduğunu hissettiği için artık gerçeği tecrübe etmeksizin kabul etmez. Her şeyi tenkit süzgecinden geçirmek ister. Bu arada dini inançlarını anlama, dini gerçeklerin mahiyetini de zihinsel olarak anlamak ve bunları hayatla bağdaştırmak ister. Akılla ispatlanabilir olmayan her şeyin karşısında bir tepki ve güvensizlik tutumu gösterir. Dini inançlar kendisine ne kadar anlamlı ve değerli görünürse de onlar hakkında soru sormak, başkalarıyla bunları tartışmak o kadar cesaret verir (Hökelekli,2008: 271).

Zihin gelişimi sonucu güç ve kapasite yönünden artan düşünce faaliyeti, ergende bir bağımsızlık ve güçlülük duygusunun uyanmasına sebep olur. Ergen artık kendisini yetişkinlerin seviyesinde hissetmeye başlar. Daha önce sınırlarını keşfetmiş olduğu anne-babasının düşünce ve davranışlarını tenkit etmeye yönelir. Bağımsız bir kişilik olarak kendini ifade etme gücünün etkisi yoğunluk kazanınca anne-baba ile ilişkiler çatışmalı bir durum almaya başlar. İşte ergenin dini bunalımının başlangıcı, anne-baba ile olan bu çatışmadan kaynaklanır. Bir tarafta anne-babaya saygı, itaatin gerektiğini vurgulayan dini inanç ve gelenekler, öbür taraftan da aile baskısından kurtularak bağımsız olma isteği arasında ergen çelişkili ve kararsız bir durum yaşar. Bu durum anne-babanın yanı sıra her türlü otoriteye karşı bir isyanı uyandırır (Hökelekli, 2008: 270). Yaşlılarıyla birlikte olmayı istemekle beraber anne babasıyla da olmayı istemektedir (Çamdibi,2007: 83).

Ergenlik, cinsellik duygusunun uyandığı ve geliştiği dönemdir. Genel anlamda cinsellik; cinsel özelliklerin, cinsel karakterin ve ona eşlik eden duyguların, tutumların ve davranışların bütünüdür ifade etmek üzere kullanılan bir kavramdır. Cinsellik duygusu da cinsel hayata imkân veren bütün arzuları, heyecanları ve güdülerini ifade eder (Gündüz, 2011: 71). Cinsellik duygusu, dini duygularda geçici olarak bir gerilemeye sebep olabilir. Çoğu zaman cinsiyet duygusuna buna bağlı zevk ve heyecanlar, din duygusunun gücünü azalttığı gibi gencin ruhundaki dini ve ahlaki idealizm ile çatışma içine de girer. Bu çatışmaya başka elemanlarda katılır. Bedenin arzu ve istekleri ile ruhun arzu ve istekleri arasındaki bu çatışma gencin

hayat dengesini bozar. Ergenlere bu dönemde karşı cinsle bir arada olma isteği zevk verirken onları suçluluk ve günah duygusuna itebilir (Öcal,1990:140). Araştırmamızda bazı öğrencilerin karma eğitimin devam etmesini istemesi bu dönemdeki karşı cinsle birarada olma isteğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sıkılganlık, kıskançlık, şüphe gibi duygular bu dönem gençlerinde sıklıkla görülür. Bazı inanç esasları ve ahlaki değerler konusunda şüphelenmeye başlarlar. Allah'ın varlığı, dinin muhtevası ve bir takım dini emirler karşısında şüpheli olanlar da görülür. Bazen de dini ve ahlaki emirlerin kendi duygu ve düşüncelerinin gelişimine engel olduğu zannına kapılarak onları reddetmeye kalkarlar. Kimileri ise şüphe ve tereddütlerinden dolayı kendilerince dinin açık ve zayıf taraflarını araştırırlar (Öcal,1990:141).

Din dilini anlamak bakımından bu dönem, diğer dönemlere göre oldukça ileridedir. Gençler kelimelerin somut anlamlarının ötesinde soyut anlamlarına da yönelerek manevi olanı anlayabilir. Soyut düşünme yeteneği az olanlarda Allah'ı insana benzetme nispeten sürer. Soyut düşünme yeteneği gelişmiş olanlar ise Allah'ı maddeden öte bir aşkın varlık, vahyi de insan sesinin dışında bir içten kavrama olayı olarak düşünebilirler (Bilgin, Selçuk,1997: 84).

Din dilini anlamak kadar, din dilini kullananlarında gençlerle sağlıklı iletişim kurması önemlidir. Ön yargılar ve kalıplaşmış düşünceler dini iletişimi engellediğinden (Koç, 2014: 267) gencin ön yargıları, kalıplaşmış düşünceleri ve fikirleri varsa bu durumlar genç ile din arasında önemli bir bilgi iletişimi problemi oluşturur. Çünkü genç kendine gelen bütün mesajları önyargılarına, kalıplaşmış düşüncelerine göre algılayacak ve yorumlayacaktır.

Dini iletişimde kullanılan dil bugünkü gençliğin anlama seviyesine hitap etmelidir (Gürtaş,1999: 143). Gençler, anlamadıkları konularla ilgili iletişime geçmeyecektir. Araştırmamızda öğrencilerin öğretmenlerinin kullandıkları dili önemsemesi bu dönemdeki gelişim özelliği ile ilgilidir. Peygamberimiz insanların en fasih konuşanı, konuşması en açık olanı, sözü en veciz olanı, isteğini en doğru şekilde ifade eden idi (Ebu Gudde, 2001: 47). Bizlerinde ümmeti olarak gençlerle iletişim konusunda Peygamber Efendimizin usulünü kullanmamız gerekir.

Gençler; anlayışlı, hoşgörülü, canlı ve doğal bir iletişimle kendilerini daha iyi hisseder ve daha iyi ifade ederler. Böylelikle iletişimdeki bazı problemler doğal olarak ortadan kalkar (Çamdibi, 1999: 138).Görüşme yaptığımız öğrencilerin ideal

öğretmeni tanımlarken kullandıkları samimi, sevecen, empatik, destekleyici ve öğüt verici ifadeler İHL öğrencilerinin öğretmenleriyle kurdukları iletişimde ihtiyaç duydukları öğretmen özelliklerini göstermektedir.

2.3.3. Ergenlik sonrası dönemi:

Genel olarak 17-21 yaşlar arasıdır. Sıkıntılı ve buhranlı bir veya birkaç yıllık dönem yavaş yavaş geride kalırken, gençlerde bir durulma başlar. Gençler, gençliğinin bilincinde, sosyal görevlerini kabullenmiş durumdadırlar (Fersahoğlu, Demir, 2012: 67). Ergenliğin son döneminde genel olarak dini arayışlar, bocalamalar kararsızlıklar yatıştır ve bir sonuca ulaşılır. Çünkü genç artık din konusunda kendi tutumunu tam olarak belirleyebilecek zihni ve duygusal olgunluğa ulaşmış olur (Hökelekli,2008: 280).

Ergen, dini gelişim açısından üç farklı tercihten birini seçmek durumundadır. Buna göre o, çocukluğunun geleneksel inançlarına geri dönebilir, bu inançlarını yeniden düzenleyerek şuurlu ve yeni bir dini yaşayışa bürünebilir ve ya dinle ilgili her şeye sırtını çevirerek ateist ya da agnostik bir kişilik geliştirebilir. Ancak bu konu ile ilgili araştırmaların gösterdiğine göre bu son anlayışa ender rastlanır. Çünkü din ihtiyacı kendini, en çok bu dönemde hissettirmektedir (Bahadır, 2006: 310). Görüşme yapılan öğrencilerin 12. sınıf öğrencisi olduğu göz önüne alındığında çoğunluğunun ergenlik sonrası döneme denk geldiği görülmektedir. Bu öğrencilerin dindarlık düzeylerinin artması ise bu dönem özellikleriyle açıklanabilir.

İnanç konuları, gençlerin düşüncelerinin içinde önceki dönemlere göre daha geniş bir yer tutar. Onlar Allah'ın varlığını kabul etme konusunda fazla güçlük çekmezler. Din ve ahlak kurallarını gereği gibi benimseyebilecek durumdadırlar. Gençler hiçbir otoritenin ahlak kurallarının doğruluğunun imandan daha iyi olmayacağını anlayabilecek çağıdadırlar (Öcal, 1990: 143).

Modern toplumda fikri nedenlerle dine en çok ilgi duyanlar ileri yaştaki ergenlerdir. En çok ilgilendikleri mesele; “hayatın gayesi nedir? Ne yapmamız gereklidir?” gibi genel motivasyon meseleleridir (Mehmedoğlu,2004:91). Gençlere erken yaşlardan itibaren Allah ve dini kavramlar gereği gibi anlatılarak gençlerin dini duyguları olumlu yönde etkilenmelidir. Eğer din farklı şekillerde anlatılmışsa gençler dini kavramlardan ürkebilir (Öcal,1990: 144).

Hız. Peygamber risaleti boyunca gençlere ayrı bir ihtimam göstermiştir. İslami hareketi yönlendiren, yaygınlaştıran ve dünyanın dört bir yanına yayılması konusunda Peygamberimize destek olanlar gençlerdi. Müslüman olduklarında 10 ile 31 yaş arasında olan bu gençler arasında; Hazreti Ali, Zeyd bin Hârise, Abdurrahman bin Avf, Abdullah bin Mesut, Zübeyr bin Avvâm, Abdullah bin Ömer, Musab bin Umeyr, Sad bin Ebi Vakkas, Erkam bin Erkam, Osman bin Affan, Ebu Ubeyde bin Cerrah hanımlardan ise Fatma binti el Hattab, Hazreti Esmâ ve Ayşe gibi isimler yer almaktaydı (Hökelekli,2012: 287).

Hazreti Peygamber gençlere toplumsal görevler vererek onların kendilerine olan güvenlerini arttırmıştır. Henüz yaşları çok genç olmasına rağmen Tebuk gazvesinde Zeyd bin Sabit'i, Bedir savaşında ve Hayber'in fethinde Hazreti Ali'yi sancaktar yapmıştır. Usame bin Zeyd'e, Hazreti Ömer ve Hazreti Ebubekir gibi önde gelen sahabelerin bulunduğu ordunun sancağını vermiştir. Gençleri ilim konusunda teşvik etmiş, vahiy kâtiplerini genellikle gençler arasından seçmiştir. Gençleri yabancı dil öğrenmeleri için de teşvik etmiştir. Zeyd bin Sabit'i kendisi ile Yahudiler arasında tercümanlık yapma görevi vermiştir (Hökelekli,2012: 290).

Hazreti Peygamber, gençler arasında aşırılık gösterenleri sünnetini terk etmemeleri yönünde uyarmıştır. Cinsel duygu ve cinsel sorunları çok güçlü bir şekilde yaşayan gençleri sükûnetle eğitmiştir. Bu duygular içinde olan Kureyşli gençlerden biri Hazreti Peygamber'den zina için izin istemiş. Hazreti Peygamber onu yanına oturtmuş ve sohbet ederek, zinanın kötülüğünden örnekler vererek açıklamıştır. Hazreti Peygamber yaşayış ve uygulamalarıyla; gençlerde, her şeyin en iyisini, doğrusunu bilmek, bulmak ve yapmak isteyen engin bir ideal sahibi, kafa ve gönül yüceliği olan dini bir potansiyelin varlığı ortaya çıkarmıştır. Onları olumlu yönde gelişmeye sevk edecek şartların başında; onlara model oluşturacak, onları anlayıp dinleyecek, sevgi ve saygılarını kazanacak önder şahsiyetler gelmektedir. Bunların olmadığı bir ortamda gençlerin, doğru yolu bulması ve istikamet üzere yürümesi zordur. Gençlerin, gelişim özelliklerini yakından izleyerek karşı karşıya kaldıkları sorunları dikkate alarak onlara zamanında ve uygun çözüm yolları göstermek nebevi öğretimin esasını oluşturmaktadır (Hökelekli, 2012: 292-293).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMAM HATİP ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETERLİLİK ALGILARI

Bu bölümde araştırmanın tekniği, evreni, örnekleme, araştırmaya katılanların nitelikleri hakkında bilgi verilecektir. Daha sonra verilerin toplanmasıyla ilgili süreç anlatılacaktır.

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Dökümantasyon Metodu ve Görüşme Tekniği

Metot: “Araştırma yolu ile bulunup ortaya konulabilecek somut sebep sonuç ilişkilerini bu ilişkilerin temelinde yer alan soyut ilmi kanunları tespit edebilmek için izlenmesi gereken yol” anlamına gelir(Bilgiseven,1989:3 aktaran Arslantürk,2011: 71). İHL’de eğitim gören öğrencilerin mesleki yeterlilik algılarını tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmada iki farklı metot kullanılmıştır. Araştırmanın kavramsal çerçeve bölümünde dokümantasyon metot, araştırma bölümünde ise nitel veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme tekniği kullanılmıştır.

”Dökümantasyon metodu, konu hakkında diğer kişi ve kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış veya yaratılmış çeşitli yazı, belge, yapım veya kalıntıların toplanması ve incelenmesidir”(Seyidoğlu,1995: 36).Dolayısıyla dökümantasyon metodu geçmişte yaşanmış ve sonlanmış olayların araştırılmasını ifade eder. (Arslantürk,2011: 91). İHL geçmişte kurulan okullar olduğu için bu okullar hakkında bilgi almak amacıyla bu metot araştırmada benimsenmiştir.

Görüşme: “Sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir” (Arslantürk,2011:141). Bilgi alınacak kişilerle karşılıklı konuşma şeklinde yapılması, yüz yüze bir ilişkiye dayanması, verilerin elde edilmesinde açıklık ve kesinlik kazandırması, konuyu daha fazla aydınlatmak için yeni sorular sorma imkânı vermesinden dolayı araştırmamızda bu teknik seçilmiştir (Seyidoğlu,1995: 29).

Görüşme için farklı sınıflandırmalar yapılsada Patton; sohbet tarzı görüşme, görüşme formu yaklaşımı ve standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tarzı olmak üzere

üç çeşit görüşme yaklaşımından söz eder. Biz araştırmamızda görüşme formu yaklaşımını tercih ettik. Görüşme formu yaklaşımı; görüşme sırasında derinlemesine araştırılacak konu veya soru listesini kapsar. Görüşmeci önceden hazırladığı sorulara sadık kalabileceği gibi sorduğu sorular hakkında detaylı bilgi almak için ek sorular da sorabilir. Soruların öncelik sırasına konması zorunlu olmadığı gibi soruların cümle yapısı ve sırası da değiştirilebilir (Yıldırım, Şimşek, 2013:149-150).

Bu araştırmada, görüşmeye başlamadan önce katılımcılara görüşme ile ilgili bilgi verildikten sonra verdikleri cevapların kendi isimleri ile kullanılmayacağı güvencesi verilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Türkiye genelindeki tüm İHL'dir. Örneklemi Gaziantep'te ki üç İHL'de (Ömer Özmimar Anadolu İHL, Adil Özberk Saçaklı Anadolu İHL, Şehitkâmil Anadolu İHL) eğitim gören 16 kız ve 14 erkek toplam 30 öğrencidir. Bu öğrenciler tesadüfi yöntemle ve gönüllülük esasına göre seçilmişlerdir. Araştırmanın mahiyeti itibariyle Türkiye'de bulunan tüm İHL'lerde görüşme yapmak mümkün olmadığından sadece Gaziantep il merkezinde 12. sınıfı olan üç İHL'de yapılmıştır. 12. sınıflar, İHL meslek derslerinin tamamını aldıkları, YGS kaygıları bittiği ve mezuniyet aşamasına geldiklerinden dolayı tercih edilmişlerdir. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra, soruları test etmek amacıyla beş öğrenciyle ön uygulama yapılmıştır. Görüşme yapılan okullarda 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren karma eğitime son verilmiştir. Bu okulların 11. ve 12.sınıfları görüşme yapıldığı dönemde karma eğitime devam etmek idiler.

3.3. Verilerin toplanması

Araştırmamızda görüşmeler 16 kız 14 erkek öğrenciyle yüzyüze yapılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların izni alınarak sesli olarak kaydedilmiştir.

Görüşmelerin başında öğrenciler çekimser davranmışlar fakat araştırmanın amacının İHL' nin niteliği ile ilgili olduğunu, kimliklerinin gizli tutulacağını ve araştırmanın okullarıyla alakalı olmadığını öğrenince rahat tavırlar sergilemişlerdir.

Görüşmeler, öğrencilerin kendilerini rahat hissedebilmeleri ve samimi cevaplar verebilmeleri için sadece görüşme yapılan öğrenci ve araştırmacının

bulunduğu, okul idaresi tarafından uygun görülen; toplantı salonu, test odaları, kütüphane ve bilgisayar laboratuvarı gibi ortamlarda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada verileri toplamak amacıyla 16 temel soru hazırlanmıştır. Sorular ön uygulamayla test edilerek anlaşılma zorluk çekilen sorular anlaşılacak düzeye getirilmiştir. Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden görüşme için gerekli izinler alındıktan sonra 2015 yılının Nisan ve Mayıs aylarında görüşmeler tamamlanarak bitirilmiştir.

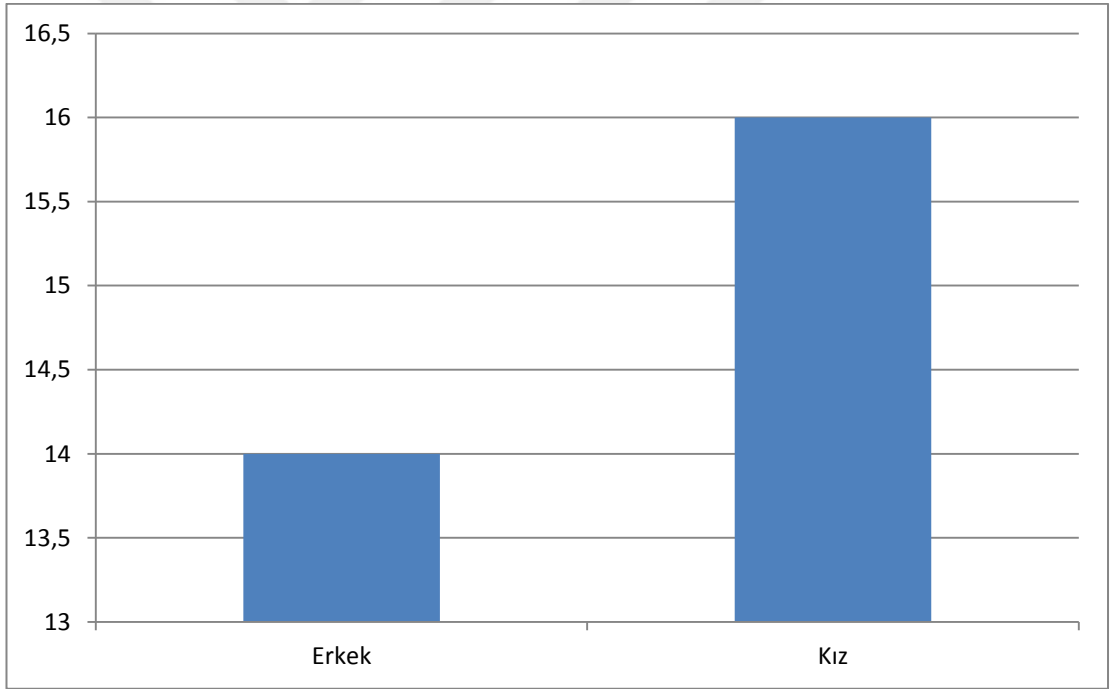
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

4.1. KATILIMCILARIN KİŞİSEL BİLGİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

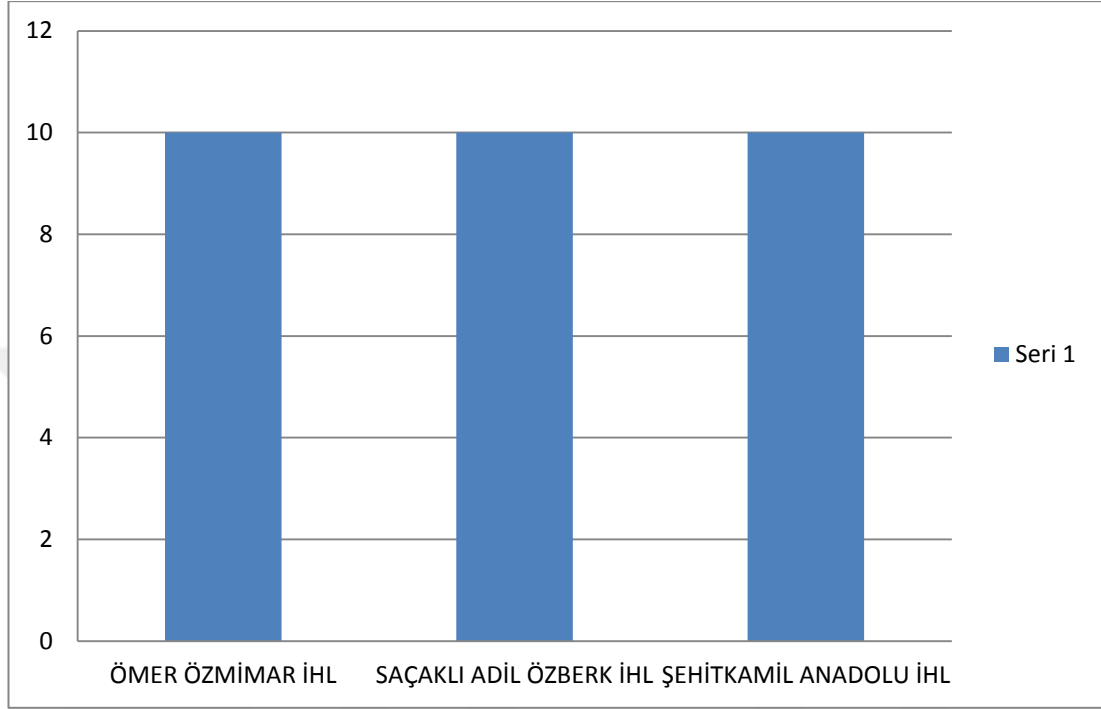
İmam hatip meslek lisesi öğrencilerinin mesleki yeterlilik algılarını belirlemek amacıyla araştırmamız 16 kız,14 erkek öğrenci olmak üzere toplam 30 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin tamamı 12. sınıf öğrencisidir.

Grafik 4. 1. Öğrencilerin Cinsiyetleri

Öğrencilerin 10'u Ömer Özmimar Erkek İmam Hatip Lisesi'nde, 10'u Saçaklı Adil Özberk Kız İmam Hatip Lisesi'nde, 10'u da Şehitkâmil Anadolu Erkek İmam Hatip Lisesi'nde eğitim-öğretim görmektedirler.

Grafik 4. 2. Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Gördükleri İHL'ler

Tablo 4. 1. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Sayı
Okuma yazması olmayan	3
İlkokul	18

İlkokul terk	1
Ortaokul	4
Lise	3
Üniversite	1
TOPLAM	30

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin yüksek olmadığı görülmektedir. Annelerin 1'i üniversite mezunu, 3'ü lise mezunu, 4'ü ortaokul mezunu, 18'i ilkokul mezunu, 1'i ilkokul terk, 3'ü ise okuma yazma bilmemektedir.

Tablo 4. 2. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Sayı
İlkokul	17
Ortaokul	4
Lise terk	1
Lise	1
Yüksekokul	2
Üniversite	5
Toplam	30

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun babalarının eğitim düzeyinde annelerinin eğitim düzeyine yakın olduğu görülmektedir. Babaların 5'i üniversite, 2'si yüksekokul, 1'i lise, 1'i lise terk, 4'ü ortaokul ve 17'si ise ilkokul mezunudur.

Öğrencilerin Annelerinin Meslekleri

Görüştüğümüz öğrencilerin tamamının annesi her hangi bir işte çalışmayıp tümü ev hanımıdır.

Öğrencilerin Babalarının Meslekleri

Tablo 4. 3. Öğrencilerin Babalarının Meslekleri

Meslekler	Sayı
Emlakçı	3
Serbest	3
Emekli	4
Esnaf	2
İmam	2
Nakliye	2
Şöför	1
Çifçi	1
Emniyet amiri	1
Sağlık memuru	1
Diğerleri	10
Toplam	30

Görüştüğümüz öğrencilerin babalarının birbirinden farklı işlerle uğraştıkları görülmüştür. Gaziantep'in göç alan bir şehir olmasına bağlı olarak konut artış hızı da artmıştır. Bundan dolayı velilerin bir kısmı emlak sektörüne yönelmiştir. Velilerin sahip oldukları mesleklere bağlı olarak çoğunluğunun orta düzeyde gelire sahip oldukları düşünülmektedir.

4.2. KATILIMCILARIN OKUL ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Görüşme esnasında öğrencilere isimlerinin açıklanmayacağı teminatı verildiğinden dolayı öğrencilerin isimleri gizli tutularak her öğrenciye bir numara verilmiştir. Numaraların yanındaki harfler öğrencinin cinsiyetini ifade etmektedir. "E" harfi öğrencinin erkek, "K" harfi ise öğrencinin kız olduğunu belirtmek için kullanılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemiyle yapıldığından dolayı görüşme yapılan öğrencilerin tamamının ifadeleri araştırmamızda yer almamıştır. Görüşme esnasında sorulan sorulara açık, net ve görüşülen diğer öğrencilerin ifadelerini de kapsayacak şekilde cevap veren öğrencilerin cevaplarına yer verilmiştir. Bunun

yanında görüülen öğrencilerden konuya farklı yaklaşan öğrencilerin cevaplarında kullanılmıştır.

Öğrencilerin görüşme esnasında kullandıkları ifadelere dokunulmamaya çalışılmış bununla beraber bazı ifadelerin daha iyi anlaşılması için orjinalinden uzaklaşmadan bazı düzeltmeler yapılmıştır.

“İmam hatibe kendi isteğinle mi geldin? Gitme imkânın olsa başka okula gider misin? İHL’ye gelmekten memnun ya da pişman olduğun zamanlar oldu mu?”

Görüşme yapılan 30 öğrencinin 23 tanesi İHL’ye kendi isteğiyle geldiklerini, 6 öğrenci ise kendi isteği dışında ailesinin isteğiyle geldiklerini söylemişlerdir. Öğrencilerden 1 tanesi ise puanı ancak bu okula yettiği için geldiğini ifade etmiştir.

1K: - Evet. Kendi isteęimle geldim.

-Gitme imkânın olsa başka okula gider misin?

-Hayır.

26K: -Aslında puanım yettiği için geldim. İlk tercihlerime anadolu liselerini yazdım. Sonraki tercihlerime ise imam hatip lisesini yazdım. Anadolu liselerine puanım yetmeyince imam hatip lisesine geldim.

Kendi isteklerinin dışında bu okullara geldiklerini söyleyenler ise daha sonra bu okullara geldikleri için memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

24E: -Aile zoruyla geldim.

-Şimdi gitme imkânın olsa gitmek ister miydin?

-Şimdi gitme imkânım olsa gitmem. Daha doğrusu bende ilerki zamanda çocuklarım olduğunda imam hatibe göndermek isterim.

“Gitme imkânın olsa, başka bir okula gider misin?” sorusuna öğrencilerden 6’sı giderim, 24 öğrenci ise gitmem diye cevap vermiştir. Başka okula gitmek isteyen öğrencilerden 3’ünün İHL’ye kendi isteğiyle gelmiş olmaları dikkat çekicidir. Bunun yanında kendi isteğiyle gelmeyen öğrencilerden 3 tanesinde başka bir okula gitmek istemediği tespit edilmiştir.

6K: - İmam hatip okuluna kendi isteęimle geldim,

-İmkânın olsa başka okula gitmek ister misin?

-Farklı okula gitmek isterdim.

-Neden düşüncelerin değiştirdi?

-İmam hatip gibi olmadığımı gördüm.

-Senin zihnindeki imam hatip nasıldı?

-Daha disiplinli, daha dine yakın bir imam hatip okuluydu.

19K:- İmam hatip okuluna ailemin isteğiyle geldim.

-İmkânın olsa başka okula gitmek ister misin?

-Hayır, gitmem, çünkü çok memnun kaldım.

25E:-Şuan gitmem.

-Önceden gider miydin?

-Önceden bir ara gitme gibi bir ihtimal oldu.

-Neden?

-Hem mesleki dersler hem ilmi dersler ağır geliyordu. Çalışmıyordum. Yani çalışmamazlıktan kaynaklanıyordu.

İHL'ye geldikleri için pişman veya memnun oldukları zamanlar sorulduğunda ise öğrencilerin yaşamış oldukları bireysel olumsuzluklar dışında memnun oldukları gözlenmiştir.

“İHL'ye gelmekten memnun ya da pişman olduğun zamanlar oldu mu?” sorusuna öğrencilerden 11'i memnun, 5'i pişman olduğu şeklinde cevap vermiştir. 10 öğrenci memnun olduğu zamanlar olduğu gibi pişman olduğu zamanlar olduğunu da ifade etmişlerdir. Bunun yanında imam hatipe ilk başladığı yıllarda pişman olup, sonraki yıllarda memnun olduğunu ifade eden 4 öğrenci olmuştur.

14E:-Genellikle hep memnunum. Diğer liselerin ortamlarından dolayı imam hatibi her zaman sevmişimdir.

1K:-Eğitiminden dolayı pişmanım. Sadece meslek dersleri olmalıydı.

2K:- 9. Sınıfta çok pişman oldum. Günlerce ağladım. Gitmek istemiyordum dedim. Ama 10. Sınıftan sonra şöyle bir baktım bana kattığı çok şey oldu. Şu an mezun olmak istemiyorum. Okulu seviyorum.

8K:-Memnun olduğum zamanlar oldu. Çünkü burada ibadetlerimizi tam anlamıyla yapıyoruz. Ama pişman olduğum zamanlarda oldu. Çünkü bu okuldaki insanlar imam hatip lisesine yakışan insanlar değil. İmam hatip için bu okulun öğrencilerinin farklı olması lazım. İnsanları düz liseden farksız.

“Sana yetki verilseydi İHL'de neyi değiştirmek isterdin?”

Bu soruya öğrenciler birbirinden çok farklı cevaplar vermişlerdir. Bazı öğrenciler karma eğitimin devam etmesini isterken bazı öğrenciler ise İHL'nin kız ve erkek olarak ayrılmasını olumlu bulmuşlardır. Günlük ders saati sayısının azaltılmasını, okulda aktivitelere yer verilmesini ve derslerin uygulamalı olmasını

isteyenlerin yanında öğrencilerin düşük puanlarla İHL'ye gelmemesi gerektiğini, kız sınıflarına bayan hocaların, erkek sınıflarına erkek hocaların girmesi gerektiğini söyleyenler de olmuştur. Yine kız öğrencilerden bazıları okulda erkeklerin kızlardan üstün kabul edilmesinin sona erdirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Değiştirilmek istenen bütün bu unsurlara rağmen öğrencilerin İHL'yi benimsedikleri ve okullarını kabullendikleri de gözlenmiştir.

2K: -Bana yetki verilseydi öncelikle kız erkek arasında erkeklerin üstünlüğünü kaldırırdım. Bizim okulda erkekler kızlardan daha üstün kabul ediliyor.

9K: -Bana yetki verilseydi, imam hatip liselerine bazı zorunluluklar getirirdim. Çünkü kötü bir şey olduğunda çevre direkt imam hatipli yapıyor. Ama eğer giyiniş tarzında falan zorunluluk olsaydı çevre böyle demezdi.

-Yani kıyafet zorunluluğu mu getirirdin?

- Evet. Kıyafet zorunluluğu ve okul içindeki aktivitelerin artmasını isterdim. Sonuçta imam hatipli ama hani şunu yapmasın, bunu yapmasın diye bir şey de yok. Yani bazı aktivitelerin getirilmesini isterdim.

- Bazı aktiviteler ne mesela?

- Mesela sonuçta burası imam hatip. Ney ve hat kursunun olmasını isterdim.

10K: -Bana yetki verilseydi imam hatiplerin puanlarını yükseltirdim ki her önüne gelen bu okullara gelemesin.

11K: -Öncelikle öğrencilerin düşük bir puanla gelmemesini isterdim. Buraya yüksek puanla gelinmesini isterdim.

-Neden böyle düşünüyorsun?

-Neden öyle hocam, çünkü genelde düşük puanla gelen öğrenciler gereksizler.

-Gereksiz derken?

-Gereksiz derken hani böyle derslere çok meyilli değiller. Böyle lay lay lom peşindeler. Eğlencenin peşindeler. Yüksek puanla gelen öğrenciler ise genelde böyle düşünceleri kaliteli ve daha farklı şeyler düşünüyorlar. Amaçları, hedefleri de daha kaliteli. O yüzden öğrencilerin düşük puanla gelmemesini isterdim.

12E: -Karma eğitimin devam etmesini isterdim. Çünkü karma eğitimde erkek-kız aynı sınıfta olduğu için erkek nerde duracağını kızda nerde duracağını biliyor.

21K: -Bayan öğrencilerin derslerine bayan hocalar, erkek öğrencilerin derslerine de erkek hocaların girmesini isterdim.

-Neden?

-Çünkü hem konuşma olarak rahat edeceklerini düşünüyorum hem de derslere daha iyi katılacaklarını düşünüyorum.

23E: -Bu gördüğümüz derslerin birebir uygulanmalı olarak öğretilmesi hem öğretmenlerimiz hem de bizim açımızdan daha iyi olurdu.

26K: -Ders saatlerinin zamanını değiştirmek isterdim. 8 saat ders beni çok yoruyor ve bu yüzden YGS sınavına çalışmaya zaman ayıramıyorum.

“İHL’de disiplin anlayışı nasıl olmalı?” sorusunu öğrencilerin 12’si sert bir disiplin anlayışı olmalı diye cevaplamışlardır. 5 tanesi, sevgiye dayalı ve baskıcı olmayan, 3’ü imam hatip öğrencisine yakışır bir disiplin anlayışının olması gerektiğini söylemiştir. Geriye kalan 10 öğrenci ise bir birinden farklı cevaplar vermişlerdir. Bazı öğrencilerin disiplin anlayışını derslerle, ahlakla ve imam hatip kimliği ile ilişkilendirilmesi kayda değer bulunmuştur.

7E: -Biraz daha disiplinli olması gerekir. Öğrencileri derslere bağlayacak kurallar getirilmesi gerek.

10K: -Ahlaki yönde disiplin olmasını isterdim. Mesela kızlar şallarını boyunlarını açarak takıyorlar ya da erkeklerle çok konuşuyorlar. Bunların düzelmesini isterdim.

14E: -Sert olmalı bence boşluk bıraktığınız zaman şeytan sizinle daha çok uğraşır. Bu yüzden çok sert olmalı ve kız erkek ayrı olmalı.

25E: -Çok sıkı olmalı. Çünkü imam hatipliyiz. Dışarıda bir etiketimiz var. Yarın birgün bir imam hatipli olarak cemaatin önünde duracağız, imam olacağız. Dışarıdan biri birşey yaptığı zaman gözlerine görünmez ama bir imam hatipli yapsa bak bak imam hatipli böyle yapıyor derler.

Öğrencilerin disiplin anlayışı ile karma eğitim arasında bağ kurmaları da yine dikkat çekici olarak bulunmuştur.

13E: -Diğer liselerdeki gibi olmalı. Burada erkek-kız ayrımı yapıyorlar. Erkeklerle kızlar pek konuşmamalı filan diyorlar, yanlış birşey bu bence.

- Neden?

-İster istemez diyalog oluyor. Birşey alıyorsun, birşey veriyorsun, birşey sorman gerekiyor. Ya erkekler kızlar ayrılmalı ya da hiç aynı okulda olmamalı, aynı okuldalarsa konuşmalılar.

24E: -Bence imam hatip diğer okullara göre daha disiplinli olmalı. Mesela müdür yardımcısı sayısı diğer okullarda bir ise imam hatipler de üç olmalı. Adı üstünde, imam hatip. Bence imam hatip kız ve erkek olarak ikiye ayrılıyor bu hiç iyi birşey değil. Çünkü okul sadece erkek olduğu zaman veya sadece kız olduğu zaman öğrenciler birbirinden çekinmiyorlar. Mesela biz kız olduğu zaman çekiniyoruz erkek olarak ama sadece erkek olursa her ağzımıza geleni söyleriz çekinmeyiz. Bu durumdan hocada rahatsız olur. Hem de arkadaşlar arasında kavga çıkar.

Okulda disiplin sağlanırken dini temsil etme düşüncesi bazı öğrencileri motive ederken bazı öğrencilerin dini kavramların kullanılmasından rahatsız olduğu gözlemlenmiştir.

18K: -Bir müslümana yakışır şekilde olmalı. Müslüman dediğin zaman her şeyiyle duruşuyla, yürüyüşüyle İslamı temsil etmek zorundadır. İmam hatipte bu şeyin bir şubesi olduğu için.

21K: -Kesinlikle dinle tehdit edilmemeli, haram yapmayın denilmemeli, kural derken rica anlamında olmalı, baskı olmamalı kesinlikle böyle yaparsak daha iyi bir disiplin olacağına inanıyorum.

“Sana göre İHL öğrencileri diğer liselerdeki öğrencilerden farklı olmalı mı?” sorusuna, öğrencilerin tamamı farklı olmalı cevabını vermişlerdir. Öğrenciler imam hatipte aldıkları eğitimden dolayı toplumda örnek olmaları gerektiğini çünkü toplum tarafından farklı algılandıklarının bilincindedir.

22K: -Evet farklı olmalı çünkü imam hatiptekiler diğer öğrencilerden daha farklı eğitim görüyorlar. Bilenlerle bilmeyenlerin bir olmayacağı gibi imam hatip öğrencilerinin de diğerlerinden farklı olması lazım.

25E: -Evet olmalı.

-Neden?

-Yarın birgün bir ortama girdiğimiz de bir toplulukta veya bir cemaatte aramızda imam hatipli var denildiğinde, o topluma sohbet verebilmeli, namaz kıldırabilmeli, hadis okuyabilmeli. Düz liselere herkes gidiyor ama imam hatip öyle değil bu yüzden bir farklılığımız olmalı.

“İHL’de cinsiyetinden dolayı farklı bir muameleyle karşılaştığını düşünüyor musun? Bunun dinden kaynaklandığını düşünüyor musun?”

Görüşme yapılan 19 öğrenci imam hatipte cinsiyetinden dolayı farklı bir muameleyle karşılaşmadığını ifade etmiştir. 11 öğrenci ise farklı bir muameleyle karşılaştığını ifade etmiştir. Farklı muameleyle karşılaştığını söyleyen öğrencilerin 8’i bunun dinden kaynaklanmadığını, 2’si dindarlık adına yapıldığını, 1 kız öğrenci ise bayan öğretmenlerin kız öğrencilere bazı konularda daha anlayışlı davrandıklarını ifade etmiştir.

Görüşme yaptığımız öğrenciler, kız öğrencilerin okumaması gerektiğini söyleyen öğretmenlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerinin bu fikirlerine katılmamaları öğrencilerin bilinç düzeylerini göstermesi açısından önemlidir.

3K: -İmam hatipte cinsiyetinden dolayı farklı bir muameleyle karşılaşmadım. Sadece bir hocamız vardı. Erkeklerle çok iyiydi. Anlattığı hikâyelerle kızları kötülerdi. Bu öğretmenimiz Arapça’cı yani meslek dersi öğretmeniydi.

-Hocanın bu tavrının dinden kaynaklandığını düşünüyor musun?

-Hayır, hocanın kendi din anlayışından kaynaklandığını düşünüyorum.

8K: -Evet. Bazı hocalar, özellikle meslek hocaları kız olduğumuz için okuyamayacağımızı düşünüyorlar. “Okumazsanız ev hanımı olsanız sizin için daha hayırlı” diyorlar.

-Bunun dinden kaynaklandığını düşünüyor musun?

-Hayır. Bu tamamen kendilerinden kaynaklanıyor. Kişisel görüşleri.

27K: -İmam hatipte cinsiyetinden dolayı farklı bir muameleyle karşılaştığımı düşünmüyorum. Ama imam hatipler de kızların okumaması gibi bir görüş var. O yüzden erkek ve kız arasında ayırım yapıldığını düşünüyorum.

-Bu düşüncenin dinden kaynaklandığını düşünüyor musun?

-Tabikide dinden kaynaklanıyor. Çünkü dinimizde de kızlar yaşama o kadar atılmamalı gizli bir kutu gibi olmalı.

-Peki, sana göre bu doğru mu?

-Bana göre yanlış ama hakkıyla o ilimi yayacaksa kız okumalı, yoksa okumasının hiçbir anlamı yok. Boşuna vakit kaybı. Eğer etrafına bilgileri yayacaksa, ilmi herkese öğretecekse ve tabi bunu din çerçevesinden çıkmadan başarabilirse okumalı.

Kızlarla erkekler arasında adaletli davranılmadığını, erkeklerin okulun dışına çok rahat girip çıktığını, kızların öğle araları dışarı çıkmalarına müsaade edilmediğini söyleyen öğrenciler bunun dindarlık için gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

11K: -Evet düşünüyorum ama bunun dindarlık adına yapıldığını düşünüyorum yani kötü bir amaçla değil.

-Mesela ne yapılıyor farklı bir muamele olarak?

-Kızlar çok rahat bırakılmıyor dışarıya mesela.

-Peki, bunun dinden kaynaklandığını mı düşünüyorsun?

-Evet dinden kaynaklı olduğunu düşünüyorum.

-Dinden nasıl kaynaklanıyor?

-Erkekler yaratılış itibari ile güçlü kuvvetlidirler. Birşeylere karşı koymasını bilirler ama kızlar daha acizlerdir, erkeklere göre gücü kuvveti daha azdır. O yüzden karşı koyamayabilirler. Bunun için dinden kaynaklı olduğunu düşünüyorum.

Bazı öğretmenlerin, dindarlık adına kız öğrencilerin okumamaları yönünde telkinde buldukları öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Türkiye nüfusunun yarısından fazlasının kadın olduğu ve din eğitiminde ailenin önemi düşünüldüğü zaman kadınların eğitiminin önemi dahada artmaktadır. Bundan dolayı böyle bir yaklaşım tarzının yanlışlığı da ortadadır.

4.3. KATILIMCILARIN ÖĞRETMEN ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Sana göre ideal öğretmen nasıl olmalı?” sorusuna öğrenciler bir birinden farklı cevaplar vermişlerdir. Bununla birlikte ideal öğretmeni, anlattıklarını yaşayan, öğrencinin derdiyle dertlenen, yeri geldiğinde samimi, yeri geldiğinde mesafeli durabilen, adaletli olan ve teknolojiyi kullanabilen özelliklere sahip olan bir öğretmen olarak tanımlamışlardır.

9K: -Öğrencisiyle biraz mesafeli olmalı ama öğrencisinin her sorununa ilgi göstermeli. İlgili bir öğretmen olmalı.

22K: -Anlattığıyla yaptığı, yaptığıyla yaşadığı bir olmalıdır. Mesela, ben öğretmenimle en çok ders ortamında birlikte oluyorum. Onun

anlattıklarından etkileniyor ve onu yaşamaya çalışıyorum. Diğer ortamlarda öğretmenlerimle birlikte olunca ve onların anlattığı tarzda yaşamadıklarını görünce demek ki herşey dersteymiş diye düşünüyorum.

“Ders öğretmenin seninle samimiyeti, ses tonu, kullandığı kelimeler, kıyafeti senin için önemli mi?” sorusuna 26 öğrenci, önemli diye cevap vermiştir. 4 öğrenci ise bunların önemli olmadığını, sadece öğretmenin ders anlatışını önemsediklerini ifade etmiştir. Önemli diyen öğrencilerden 5’i öğretmenlerin kıyafetlerini önemsemediğini belirtmiştir.

3K:-Önemli.

-Niçin?

-Çünkü konuşan kişinin ses tonundan sana karşı olan tavrını anlayabiliyorsun. Kıyafeti ise bir insanın kendine verdiği önemi anlatır.

6K: -Öğretmenin ses tonu önemli yüksek sesle konuşunca kendimi utangaç, pasif bir kız zannediyorum.

8K:-Kıyafeti pek dikkatimi çekemez ama değişik ya da bu okula uymayacak şekilde giyinen öğretmenleri dinlemem.

7E: -Hayır, sadece verdiği ders önemli.

“Öğretmenin alanındaki konuları hayatında uygulaması seni nasıl etkiler?” diye sorulduğunda, 29 öğrenci öğretmenlerinin alanındaki konuları uyguladıklarını gördükleri zaman onları daha çok dikkate aldıklarını belirtmişlerdir.

10K: -Mesela bir fıkıhçı anlattığı konuları kendisi de uyguluyorsa bende uygulamam ama uygulamıyor ve sadece anlatıyorsa bende uygulamam.

26K: -Hocalarımın yaptığını görünce bende yapmak istiyorum. Mesela onlarda gelip bizimle Cuma namazı kıldı yani ben çok mutlu oldum.

“İHL’de sorunlarını öğretmenlerinle rahatlıkla konuşabiliyor musun?”

İHL öğrencilerin 15’i sorunlarını öğretmenleriyle rahatlıkla konuşabildiklerini, 6’sı konuşamadığını, 7’si ise bazı öğretmenlerle konuşabildiklerini bazılarıyla konuşamadıklarını söylemişlerdir.

25E:- Evet, bütün öğretmenlerimle rahatlıkla konuşabiliyorum.

11K:- Öğretmenlerimi kendime yakın hissetmediğim için konuşamıyorum.

24E: -Sorunlarımı kimi öğretmenlerimle rahatlıkla konuşabiliyorum.

-Kimi öğretmenlerimle derken?

-Genellikle meslek öğretmenlerimle.

-Neden meslekçilerle daha rahat konuşuyorsun.

-Onu işte bilmiyorum.

“İHL’de size baskı yapıldığını düşünüyor musun? Evetse hangi konularda yapıldığını düşünüyorsun?” diye sorulduğunda, 11 öğrenci baskı yapılmadığını, 5 öğrenci bazı konularda yapıldığını, 12 öğrenci ise kendisine değil fakat bir kısım öğrenciye baskı yapıldığını duyduklarını, 1 öğrenci baskı yapıldığını ifade etmiştir. Bununla birlikte disiplin açısından baskı yapılması gerektiğini ifade edenlerde olmuştur.

5E:-Hayır düşünmüyorum.

24E:- Hayır düşünmüyorum. Aslında birazda baskıya ihtiyaç var. Zaten baskı olmadan bir şeyler olmaz.

18E:- Baskı yapıldığını düşünmüyorum. Fakat baskı yapıldığını düşünen arkadaşlar var.

-Arkadaşların hangi konuda kendilerine baskı yapıldığını düşünüyorlar?

-Kur’an-ı Kerim dersinde kurul var.

(Öğrencinin kuruldan kastı Kur’an-ı Kerim dersi sınavlarını okul idaresi tarafından belirlenen komisyon yapmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı bu durumun kendileri üzerinde baskı oluşturduğunu düşünmektedirler.)

3K:- Evet, hem de her konuda.

4.4. KATILIMCILARIN DİNDARLIK ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“İHL’ye geldikten sonra dindarlık (inanç, ibadet, ahlak) düzeyinin arttığını düşünüyor musun? İHL’ye geldikten sonra hangi davranışlarında değişiklik oldu ve hangi ibadetleri düzenli yapmaya başladın?” sorusuna, 27 öğrenci dindarlık düzeylerinin arttığı şeklinde cevap vermiştir. 2 öğrenci kısmen arttığını, 1 öğrenci ise dindarlık düzeyinin artmadığını ifade etmiştir.

İHL öğrencileri, İHL’ye geldikten sonra dindarlık düzeylerinin arttığını, davranışlarında pozitif yönde değişiklik olduğunu, namazlarını düzenli kılmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. 20 numaralı öğrenci İHL’ye geldikten sonra dindarlık düzeyinde değişiklik olmadığını söylemiş bir sonraki soruda ise İHL’ye geldikten sonra namazlarını düzenli kılmaya başladığını ifade etmiştir. Bu durumda bazı öğrenciler kendi dindarlıklarının değişmediğini ifade etselerde pratikte dini yaşantılarının değiştiği belirlenmiştir.

3K: -Evet birçok şeye farklı bakış açılarından bakabiliyorsun. Namaz kılmaya başladım. Kur'an okuduğum ortamı tamamıyla hissetmeye başladım, sınırlarıma hâkim olmaya başladım.

20E: -Hayır, İmam hatibin dindarlık düzeyimin artmasında hiçbir etkisi olmadı bana.

- Davranışlarında değişiklik oldu mu ya da hangi davranışlarında değişiklik oldu?

-Ya zaten imam hatibi tercih etmemin sebebi arkadaş ortamının düzgün bir ortam olmasını istememdi. Tekrar eski hayatıma dönmekten korkuyordum. Yani eski hayatım da çok birşey yaşamadım ama arkadaşlarımdan uzak durmaya çalışıyordum. Tekrar beraber olmamak için tercih ettim imam hatibi. Hani ortamı filan güzel bana bir katkısı olmadı yani zaten geldiğimde İmam hatip için ideal bir öğrenci değildim bile. Ailemden aldığım terbiye eğitimiyle falan eğitime müsait bir durumdaydım. 4. yılım son senem ama öyle bir eğitim aldığımı düşünmüyorum ben.

- İmam hatipte düzenli yapmaya başladığın ibadet oldu mu?

- 3 aydır oldu. Ben imam hatipe başladığım günden bu yana namaz kılmıyordum. Kılıp kılıp bırakıyordum ama bu 3,5- 4 aydır namazlarımı aksatmıyorum. Kitap okumaya başladım; ilmihal, siyer. Ama okulla alakası yok, dışarıdan birkaç tanıdığımın sayesinde oldu.

“Senin için tesettür ne demek? Sana göre tesettürü tam olmayan bayanlar dini yaşayabilir mi?” sorusuna, 14 öğrenci yaşayabilir, 10 öğrenci yaşayamaz, 6 öğrenci ise yaşayabilir fakat tam anlamıyla değil, diye cevap vermişlerdir.

İHL öğrencileri tesettürü genel olarak Allah'ın emri olarak yorumlamışlardır. Tesettürü tam olmayanların dışlanmaması gerektiğini, imanının sorgulanmasının yanlış olduğunu, bu kişilerin dindar sayılabileceğini ama bununla beraber dini tam olarak yaşayamayacaklarını ifade etmişlerdir.

1K: -Tesettür emir demek.

- Sana göre tesettürü tam olmayan bayanlar, dini tam olarak yaşayabilir mi?

- Kesinlikle yaşayabilir. Çünkü insanların dış görünüşlerine değil Allah'ın dediği gibi kalplerine bakmak lazım. Dış görünüşe aldanmamak lazım.

16K: - Bence tesettür bir bayanın olmazsa olmazı. Özellikle imam hatipli ve bir bayansa tesettürün muhakkak ki olmalı.

- Sana göre tesettürü tam olmayan bayanlar, dini tam olarak yaşayabilir mi?

-Bana göre tesettürü tam olmayan bayanlar dini yaşayamaz, diye düşünüyorum. Çünkü tesettür öyle bir şey ki, bir bayanın hayatını değiştirebiliyor.

19K: -Tesettür korunmak demek.

-Sana göre tesettürü tam olmayan bayanlar dini yaşayabilir mi? Veya yaşayabiliyorlar mı?

-Aslında bu soruyu şöyle cevaplayayım. Tesettürü tam olan bayanlarda dini yaşayamıyor bence. Dışına çarşaf giyip namaz kılmayan insanlar var çevremde. Ama açık olup bir vakit namazını kaçırmayanlar da var. O yüzden onlara ön yargılı yaklaşmıyorum. Herkese saygım var. Zaten dinde zorlama yoktur.

4.5. KATILIMCILARIN MESLEKİ YETERLİLİK ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“ İHL ’ye kaç puanla geldin? İHL ’ye giriş puanı önemli mi? Neden?”

Görüşme yapılan öğrencilerin 19’unun, ilköğretimden ortaöğretime geçiş için yapılan sınavlarda (o günkü adıyla, Seviye Belirleme Sınavı) 215 ile 390 arasında puanlar alarak, 11 öğrencinin ise diploma notlarıyla okullara kayıt yaptırdıkları tespit edilmiştir.

İHL’ye gelen öğrencilerin puanlarının yüksek olmadığı gözlenmiştir. İHL’ye giriş puanı önemli mi? sorusuna öğrencilerin tamamına yakını önemli cevabını vermiştir. Sebebini ise, kalite ile açıklamışlardır. İHL öğrencileri, İHL’lerde topluma ahlakı ve kişiliği ile örnek olacak bireylerin yetişrilmesi gerektiğini, bunun ise ancak yüksek puanlarla gelen öğrencilerle mümkün olabileceğini ifade etmişlerdir.

17E: -İmam hatibe puansız geldim, düz bölümden.

-Diploma puanın?

-70

-Sana göre İmam hatibe giriş puanı önemli mi?

-Önemli

-Neden?

-Çünkü dini literatüre sahip olan gençler yetiştiriliyor. Yani ahlaki düzeyinin en üst seviyede olması planlanan gençler yetiştirildiği için, topluma önderlik edecek gençlerin biraz sosyal dersler, diğer dersler

yönünden de iyi olması lazım. Bu da ancak puanla oluyor. Biraz zeki, biraz düzenli, biraz çalışkan olması lazım.

İHL öğrencisinin İHL'yi kutsal bir mekân olarak algılaması öğrencinin okuluna verdiği değer açısından dikkate değer bulunmuştur.

19K: -Benim için imam hatip çok kutsal bir yer. Her isteyen giremez. Sonuçta burada her iki şeyi birden öğreniyorsun. Her isteyenin girmesini istemiyorum. Mesela daha dini bile düzgün bilmeyen insan buraya sırf puanı başka liselere yetmediği için gelsin istemiyorum.

İHL'ye yüksek puanla gelme ile bilinçli insanlar yetiştirme arasında ilişki kurulması, öğrencilerin bu okullara farklı anlamlar yüklediğini göstermektedir.

22K: - İmam hatipe 350 puanla geldim.

-Sence imam hatipe gelmek için puan önemli mi?

-Evet, önemli çünkü imam hatipe puanı yetmeyenler geliyor. Hiç olmazsa imam hatipe gideyim diyor. Ne oluyor, haliyle yerleşemeyenler imam hatipe geliyor. Bilinçli insanlar yetişmesi için puan önemli bence.

İHL'lerin önceki yıllarda göstermiş olduğu başarıların hatırlatılması öğrencilerin motivasyonu açısından önemli bir veri olarak değerlendirilmiştir.

27K: -İmam hatipe 377 puanla geldim.

-Sana göre imam hatipe giriş puanı önemli mi?

-Tabiki de önemli. Eskiden doktorlar, hâkimler hep imam hatipten çıkıyormuş ama şuanda ipini koparan imam hatipte.

2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren TEOG puanı olmadan öğrenci alan İHL'nin düz kısmı kaldırılmıştır. 2014-2015 eğitim-öğretim yılında ise aldığı TEOG puanıyla herhangi bir okula yerleşemeyen öğrenciler İHL'ye girmiştir. Bu durum İHL öğrencilerini rahatsız ettiği için, İHL öğrencileri İHL'nin öğrenci alım sistemi ile ilgili kendilerince çözümler üretmektedirler.

24E: -İmam hatipe 368 puanla geldim.

-Sence imam hatipe giriş puanı önemli mi?

-Bence önemli

-Neden?

- İmam hatipe giriş puanı şu şekilde sadece benim mi? Yoksa herkesin mi?

-Bütün herkesin.

-Bence imam hatipin iki kola ayrılması lazım. Bir anadolu imam hatip olacak biri de düz imam hatip olacak. Anadolu imam hatip gerçekten zeki olan öğrencileri alacak diğerleride düze gelecek.

“İHL’de hangi konuları öğrenmek hoşuna gidiyor? Neden? Derslerde gördüğün konuların güncel sorunlara cevap verdiğini düşünüyor musun?” sorusuna, 16 öğrenci evet, 6 öğrenci hayır, 7 öğrenci kısmen diye cevap vermiştir. 1 öğrenci ise soruya cevap vermemiştir.

İHL öğrencileri, Kur’an-ı Kerim, Tefsir, Hadis dersleri başta olmak üzere meslek derslerinin hoşlarını gittğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derslerde gördükleri konuları hayatlarında uygulamaları derslerin işlerliği açısından bize uygun veriler sunmaktadır.

4K: -Kuran-ı Kerim, Fıkıh, ilmihal çok hoşuma gidiyor. Evet diğer dersleri de bilmemiz gerekiyor ama buraya istemeyerek gelmeme rağmen din eğitiminden dolayı iyi ki gelmişim diyorum ve iyi ki bunları öğreniyorum.

-Derslerde gördüğün konuların güncel sorunlara cevap verdiğini düşünüyor musun?

-Evet. Mesela evde bir sorun yaşadık, teyzemler iflas etmişti. Teyzem, dindar bir insan. Allah’ın vergisi falan diyor. Evdekilere bakıyorum, kardeşlerim isyan etmeye başladı. Derslerde öğrendiklerime göre, isyan etmememiz gerekiyor. Bu bir imtihandır demeye başladım. Evdekilere anlatabiliyorum.

Derslerin uygulamalı bir şekilde öğretilmesi, öğrencilerin daha çok dikkatini çekmekte ve derslerini daha çok sevmelerini sağlamaktadır.

12E: -Meslek derslerimizin uygulamalı öğretilmesi hoşuma gidiyor.

-Derslerde gördüğün konuların güncel sorunlara cevap verdiğini düşünüyor musun?

-Kısmen.

-Kısmen derken?

-Şimdi gündem de olan şeylerin konularına göre değişiyor. Dini konularda yardımcı oluyor ama her konuda olmuyor.

“Topluluk önünde sesli bir şekilde Kur’an okuduğunda kendini nasıl hissediyorsun? Bu konuda kendini yeterli görüyor musun? İHL’de hangi sureleri ezberledin?”

Yukarıdaki sorular dikkate alındığında öğrencilerin 13'ü bu konularda kendilerini yeterli gördüklerini, 12'i yeterli görmediğini, 5'i ise kendisini geliştirmesi gerektiği ifade etmiştir.

İHL öğrencileri topluluk önünde Kur'an okuduklarında heyecanlandıklarını, utandıklarını, seslerinin kısıldığını söylemişlerdir. Öğrenciler kendilerini yeterli görmediklerinden dolayı heyecan yaptıkları tespit edilmiştir.

3K:-Çok fazla heyecan yapıyorum bazen arada sesimin gittiğini farkediyorum.

Öğrencilerin bir kısmı topluluk önünde Kur'an okuma konusunda kendilerini yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir.

5K: -Kur'an okurken kendimi yeterli görmüyorum. Çünkü mahreç ve tecvitten dolayı eksiklerim olabilir.

Öğrenciler İHL'de hangi sureleri ezberledin? Sorusuna müfredatta yer alan bazı surelerin isimlerini vererek cevap vermişlerdir. Hepsi ezberinde mi? Sorusuna ezberlerin bir kısmını unuttum, diye cevap vermişlerdir. Bu duruma ezberlenen surelerin pratikte tekrar edilmemesi ve mesleğe yönelik bir uygulamanın olmamasının sebep olduğu düşünülmektedir. İmam hatip lisesi mezunlarının en önemli görev alanlarının Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde imam hatip ve Kur'an kursu öğreticiliği olduğu düşünüldüğünde ezberlenen surelerin unutulmasının mesleki yeterlilik açısından önemli bir sorun oluşturmaktadır.

19K: -İmam hatipte, 9.sınıfta; Duha ve kısa sureleri, 10.sınıfta; Yasin, 11. sınıfta; Tebareke, Amme, Bakara'dan bir kaç ayeti ezberledik, 12. sınıfta ise bunların tekrarlarını yaptık.

-Ezberledin mi peki?

-Ezberledim. Verirken verdim ama şu an öyle su gibi okuyamıyorum. Unutmuşum.

“ Fıkhi bir sorunda az veya çok o sorunla ilgili fetvalar hakkında bilgi sahibi olduğunu düşünüyor musun?” şeklindeki soruya, 12 öğrenci hayır, 11 öğrenci kısmen, 6 öğrenci evet, 1 öğrenci ise çok az diye cevap vermiştir.

İHL öğrencileri fıkhi konularda kendilerini yeterli görmemekle beraber bazı öğrenciler ilmi konularında bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler kendilerini yeterli görmeme nedenlerini okulla ilişkilendirmekte ve yeterli eğitim verilmediğini savunmaktadırlar. İHL'nin amaçlarından birinin din görevlisi

yetiştirme olduğu düşünülüyor zaman bu bilgi eksikliğini problem teşkil edeceği düşünülmektedir.

1K: -Hayır. O konuda yeterli eğitim verilmiyor fazla.

“Temizlik, ibadet toplum hayatı vb. konularla ilgili ezberle hadis okuyabilir misin? Bu veya başka konularla ilgili dini sohbet yapacak düzeyde olduğunu düşünüyor musun?”

İHL öğrencilerinin “ezberle hadis okuyabilir misin?” sorusuna 12 öğrenci okuyabilirim, 11 öğrenci okuyamam, 7 öğrenci ise kısmen okuyabilirim diye cevap vermiştir. Hadis okuyabilirim diyen öğrencilerden bazıları Türkçe okuyabildiklerini fakat Arapça okuyamadıklarını ifade etmişlerdir. Hadis ezberle okuyamam diyen öğrencilerden bazıları ise dini sohbet yapabileceklerini belirtmişlerdir. Fakat görüşme yaptığımız İHL öğrencilerinin çoğunluğu kendilerinin dini sohbet yapma konusunda yeterli olmadıklarını düşünmektedirler.

Din görevlilerinin en önemli görevlerinden birisinin de dini nasihat vermek olduğu düşünülürken, İHL öğrencilerinin kendilerini bu konuda yetersiz görmeleri mesleki yeterlilik açısından önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

4K: -Temizlik, ibadet, toplum, hayatı gibi konularla ezberle hadis okuyamam.

-Peki, bu veya başka konularla ilgili sohbet yapabilir misin?

-Ayet ve hadis olmazsa sohbetin ne kadar inandırıcılığı olur ki?

Dini sohbet yapma konusunda kendini yeterli gören öğrencilerin “ezberle hadis okuyamam” ifadesi dikkat çekici olarak görülmüştür. Çünkü dini sohbetlerde ayetler ve hadisler sıklıkla referans olarak kullanılmaktadır.

5E: -Temizlik, ibadet gibi konularda ezberle hadis okuyamam.

-Dini sohbet yapabilir misin?

-Evet yaparım.

“Daha önce imam olup camide cemaate namaz kıldırın mı? Hutbe okudun mu? (Kızlar için Cuma namazı kıldın mı?) Daha önce Kur’an öğrettin mi? Hayırsa neden? Talep mi olmadı? Sen kendini yeterli mi görmedin?”

Görüşme yapılan erkek öğrencilerin 14’ünün tamamı daha önce her hangi cemaate imamlık yaptıklarını belirtmişlerdir. Aynı öğrencilerin “Hutbe okudun mu?” sorusuna ise 10’u okumadım diye cevap vermiştir.

Görüşme yapılan 16 kız öğrencinin 10’u, Cuma namazı hiç kıldıklarını, 6’sı ise kıldıklarını söylemişlerdir.

“Kur’an öğrettin mi?” sorusuna ise görüşme yapılan bütün öğrenciler evet cevabını vermişlerdir. 14 öğrenci kendisini Kur’an öğretmede yeterli görmektedir. 6 öğrenci ise kendilerini kısmen yeterli görmektedir.

İHL erkek öğrencilerinin son sınıfa gelmelerine rağmen hutbe okuma ve cemaate namaz kıldırma konusunda kendilerine güvenmedikleri gözlenmiştir. Müslümanların haftada bir gün cemaat halinde ibadet ettikleri bilinmektedir. Bu ibadeti yaptıracak olan görevlileri yetiştiren okullardaki öğrencilerin mezuniyetlerine az bir zaman kalmasına rağmen kendilerini yetersiz görmeleri çözülmesi gereken bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

17E: -Cuma namazı önümüzdeki hafta kıldıracağım inşallah.

20E: -Daha önce imam olup cemaate namaz kıldırardım.

- Cuma namazı kıldırдың mı?
- Hayır, Cuma namazı kıldırmadım.
- Hutbe okudun mu?
- Hayır.

İHL’de dört yıl eğitim görmelerine rağmen kızların çoğunluğunun Cuma namazı kılmamış olmaları dikkat çekici bulunmuştur. Kız öğrencilerin Kur’an kursu öğreticisi olarak erkek öğrencilere de dini eğitim verecek olmalarından dolayı Cuma namazının kılınışını tecrübe ederek öğretmeleri eğitimin verimliliği açısından önemlidir.

2K: - Daha önce cuma namazı hiç kılmadım.

6K: - Bundan önce hiç Cuma namazı kılmadım.

11. soruda öğrencilere topluluk önünde Kur’an okumada kendini yeterli görüyor musun? Sorulmuştu. Öğrenciler bu konuda kendilerini yeterli görmediklerini ifade etmiş olmalarına rağmen kendilerinden yaş olarak küçük olanlara Kur’an öğretmede kendilerinin yeterli olduğunu fakat bazı öğrenciler ise bu konuda da kendilerinin yeterli olmadıklarını düşünmektedirler.

3K: - Kur’an öğrettim. Küçüklerde kendimi daha yeterli gördüm. Ama yaş olarak büyüklere öğretemem.

“Sana göre İHL öğrencileri toplumun din görevlisi ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde yetişiyor mu? Okulda gördüğün dersleri uygulamalı olarak tatbik etmek gerekli mi? Neden?”

Öğrencilerin 26’sı, İHL öğrencilerinin toplumun din görevlisi ihtiyacını karşılamadığını ancak okuldaki eğitimi destekleyen faaliyetlerde bulunan

öğrencilerin din görevlisi olarak çalıştıklarında daha verimli olacaklarını düşünüyorlar. İHL din görevlisi yetiştirme noktasında yeterli bulunmamaktadır. Çünkü Diyanet İşleri Başkanlığı, İmam ve Kur'an Kursu Öğreticilerini yazılı sınava ve mülakat sonuçlarına göre görevlendirmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bu şekilde personel istihdam etmeside İHL'den mezun olan her öğrencinin yeterli olmadığını göstermektedir.

13E:-İmam hatip öğrencileri toplumun din görevlisi ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde yetiştiriyor. Mesela daha önceden de dediğim gibi iyi bir eğitim alamadığımız için ancak kendini geliştiren yapabilir. Okulda ki eğitimle bir şeyler üretemez, katamaz insanlara.

-Okulda gördüğün dersleri uygulamalı olarak tatbik etmek gerekli mi?

-İllaki, hani daha çok etkisi olması için uygulamalı olması lazım.

Öğrencilerin okula alınan öğrencilerle mezun olan öğrencilerin nitelikleri arasında bağ kurmaları dikkate değer bulunmuştur.

1K: - Belki önceden karşılayabilenler olmuştur ve oluyordur da zaten ama şu anki ve bundan sonraki nesillere bakarsak karşılayacağımızı düşünmüyorum.

-Neden böyle düşünüyorsun?

-Yetersiz olan insanları alıyorlar.

İHL öğrencileri derslerin uygulamalı olarak tatbik edilmesi konusunda hemfikirdirler.

19K: -Kesinlikle, mesela biz geçen gün ölü yıkamaya gittik, maket yıkadık.

-Mezarlığa mı gittiniz?

-Hayır, camiye gittik. Orada musalla taşına yatırdılar. Mesela artık toplumda o konuşulduğunda ben de bir söz söyleyebilirim. Hani bir okuyup anlatmak var bir de görmek var. Görmek bir insanın aklında daha çok kalır.

“YGS den kaç puan aldın? Üniversiteye gitmeyi planlıyor musun? Evetse hangi bölüm? Neden?”

Görüşme yapılan İHL öğrencilerinin 2015 yılında yapılan YGS sınavından 181 ile 318 arasında puan aldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin bir kısmı puanları ne olursa olsun ilahiyat fakültesine gitmeyi planlarken bir kısımda puanları düşük olduğu için ilahiyat fakültelerini kendilerine verilecek olan ek puandan dolayı tercih edeceklerini söylemişlerdir.

7E: -YGS'den 271 puan aldım.

-Üniversiteye gidecek misin? Hangi bölümü tercih edeceksin? Neden?

-İlahiyat, puanım oraya yettiği için.

-Puanım iyi olsaydı nereye giderdin?

-Siyasal Bilimlere.

10K: -YGS'den 244 puan aldım.

-Üniversite'ye gitmeyi planlıyor musun?

-Evet

-Hangi bölüm?

-Matematik öğretmenliği.

-Neden?

-Matematiği seviyorum.

-Peki, ilahiyat düşündün mü?

-İlahiyat düşündüm de hani puanım yetmedi.

-Yetseydi ilahiyatı düşünürmüydün?

-Yani yetseydi ilahiyatı tercih ederdim.

-Matematiğe yetecek mi?

-Matematiğe yeterli. LYS ile alıyor zaten.

14E: -265 puan aldım.

-Üniversiteye gitmek istiyor musun?

-Evet. İletişim, çocukluktan itibaren istediğim bölüm.

-Peki, puanın yetmeseydi ilahiyata gitmeyi düşünür müydün?

-Düşünüyordum.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

SONUÇ

1- Gaziantep'te 12. sınıfı bulunan üç imam hatip lisesinde 30 öğrenci ile görüşme tekniği ile yapılan çalışmamızda, İHL öğrencilerinin çoğunluğunun orta ve alt gelir düzeyine sahip olan ailelerin çocukları olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin tamamının annesi çalışmamaktadır. Ailelerin eğitim durumlarına baktığımızda annelerinin biri üniversite, üçü lise diğerlerinin ortaokul veya ilkokul mezunu oldukları görülmektedir. Babaların ise beşi üniversite, ikisi yüksekokul, biri lise diğerleride ortaokul ve ilkokul mezunudur. Dolayısıyla öğrencilerin ailelerin eğitim düzeyleri de düşüktür.

2- İHL her ne kadar ailelerin çocuklarını gönülsüz olarak gönderdiği okullar gibi görülsede öğrenciler, okuldan ve arkadaşlarından memnuniyetlerini ifade etmişlerdir. Bu memnuniyetin somut kanıtı olarak öğrencilerin okulda eğitime devam etmeleri ve farklı okullara geçiş yapmamaları gösterilebilir.

3- İHL'de öğrenciler okulda uygulanan disiplin anlayışından memnun değillerdir. Disiplin anlayışının sadece kız-erkek ilişkilerine dayandırılması öğrencileri rahatsız etmektedir.

4- Bu okullarda okuyan öğrenciler aldıkları eğitimden dolayı topluma örnek bireyler olmaları gerektiğinin farkında olup toplum tarafından bu şekilde algılandıklarının bilincindedirler.

5- Çalışmamızda kızların okula gitmemeleri gerektiği düşüncesinin okuldaki bazı öğretmenler tarafından öğrencilere telkin edildiğini öğrenciler ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu durumdan rahatsız olmakla beraber kızlar okumaz düşüncesinin dinden kaynaklanmadığını düşünmektedirler. Bu durumun dini bir gereklilik olmadığını ve kişisel bir kanaat olduğunun farkındadırlar.

6- Öğrenciler ideal öğretmenin; samimi, adil, anlattığını yaşayan, öğrencisi ile ilgilenen, içten, yerine göre mesafeli olma özelliklerine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenin ses tonu, kullandığı kelimeler ve kıyafeti öğrencileri etkilemektedir. Bununla beraber öğrencilerin öğretmenleriyle rahat iletişim kurduğu, sorunlarını rahatlıkla konuşabildiği görülmüştür.

7- İHL öğrencilerinin çoğunluğu İHL'ye geldikten sonra dindarlık düzeylerinin arttığını, davranışlarında olumlu yönde değişiklikler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle namaz ibadetini okula gelmeden önceki döneme göre düzenli yapmaya başlamışlardır. Dindarlık düzeyi denince önce namazın zikredilmesi araştırmacı tarafından dikkate değer bulunmuştur. Tesettürün farz olarak yorumlanmasıyla beraber tesettürle dindarlık arasında ilişki kurulmamıştır. Bununla beraber öğrenciler tesettürü tam olmayanların dini tam anlamıyla yaşayamayacaklarını düşünmektedirler.

8- Bilgi eksikliğinin olumsuz etkilerinin yoğun olduğu günümüzde, İHL'ye alınan öğrencilerin, bilgiyi nereden, nasıl alacağını bilen, bilgiyi seven ve aktarabilen öğrencilerden oluşması gerekmektedir. Yüksek puanlı öğrencilerin bu okulları tercih etmemeleri verilen eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Düşük puanlı öğrencilerde okulların programlarındaki derslerin ağırlığı kaldıramamaktadırlar. Mezun olan öğrencilerin ek puanlarla ilahiyat fakültelerine gitmeleri de din eğitiminin kalitesi açısından ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

9- Öğrenciler, meslek derslerinin zorluğundan şikâyet etmekle beraber Kur'an-ı Kerim, Tefsir, Hadis gibi meslek derslerini sevmektedirler. Derslerin güncel sorunlara cevap verip vermemesi konusunda öğrenciler arasında fikir birliği yoktur. Bunun görüşme yapılan öğrencilerin farklı okullardan olmaları ve derslerine farklı öğretmenlerin girmeleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir. İHL öğrencileri topluluk önünde Kur'an-ı Kerim okurken kendilerini yeterli görmemekle birlikte Kur'an-ı Kerimi kendilerinden yaşça küçük olanlara öğretirken kendilerini yeterli görmektedirler. Mesleki olarak imamların ve Kur'an kursu öğreticilerinin Kur'an-ı Kerim okumak ve öğretmek zorunda oldukları düşünüldüğünde, öğrencilerin bu konulardaki eğitimlerinin daha disiplinli yapılması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

10- Hadis, Fıkıh gibi ilimler, din görevlilerinin her zaman ihtiyaç duyduğu ve atıflarda bulunduğu ilimlerdir. Fakat İHL öğrencileri bu ilimlerle ilgili konularda kendilerini yeterli görmemektedirler.

11- Çalışmamızın görüşme kısmını 2015 yılının Nisan-Mayıs aylarında gerçekleştirdik. Okulların kapanmasına az bir zaman kalmasına rağmen erkek öğrencilerin hala Cuma namazı kıldırmamış ve hutbe okumamış olmaları, kızların ise dört yıldır İHL’de okumalarına rağmen Cuma namazına gitmemiş olmaları mesleki yeterlilik açısından eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

12- İHL öğrencileri, İHL’de aldıkları eğitimin din görevlisi olarak çalışmaları için yeterli olmadığını düşünmektedirler. Bununla birlikte okulda aldıkları eğitime ek olarak din eğitimi alan öğrenciler, kendilerini daha yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. İHL’nin kuruluş amaçlarından biri olan din görevlisi yetiştirme amacına ulaşamadığı kayda değerdir. Araştırmacı İHL’de çalışan bir öğretmen olarak mezun ettikleri öğrencilerden çok az bir kısmının imam ve Kur’an öğreticisi olarak yeterlilik sınavlarını geçtiğini gözlemlemiştir.

13- İHL öğrencilerinin, İHL’ye yüksek puanlarla gelmemesi öğrencilerin üniversitelerde girdikleri bölümleri de etkilemektedir. Çalışmamızı gerçekleştirdiğimiz okullardan biri olan Saçaklı Adil Özberk Kız İHL mezunlarını bu yıl vereceğinden dolayı öğrencilerinin üniversiteye giriş oranları ve bölümleri hakkında bilgi mevcut değildir. Şehitkâmil Erkek İmam Hatip Lisesi’nden 2013-2014 eğitim-öğretim yılında toplam 173 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerden 44’ü üniversiteyi kazanmıştır. Üniversiteyi kazananlardan 28’i kız, 16’sı erkektir. 44 öğrencinin 23’ü ilahiyat fakültelerine yerleşmiştir. Ömer Özmimar Erkek İHL’de 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 263 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerden 50’ si dört yıllık fakülteler kazanmıştır. Üniversiteyi kazananların 37’ si erkek, 13’ü ise kız öğrencidir. 50 öğrenciden 32’si ilahiyat fakülteleri ve islami bilimler fakültelerine yerleşmiştir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin imam hatip okullarına genellikle gönüllü olarak geldikleri ve çoğunluğunun geldikleri için memnun oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, İHL’lere, Fen, Sosyal Bilimler ve yüksek puanla öğrenci alan Anadolu liselerine gidemeyen öğrencilerin gelmeleri ve imam hatip okullarında uygulamaya yönelik eğitimin çok az olması, öğrencilerin mesleki yeterlilik algılarını olumsuz etkilediği gözlenmiştir.

Öğrencilerin çoğunluğunun fikhî bir konuda, kendilerine sorulabilecek soruya cevap verebilecek yeterlilikte olmadıklarını düşünmelerinin yanında, temizlik,

ibadet ve toplum hayatını ilgilendiren konularla ilgili ezbere hadis bilmediklerini de ifade etmişlerdir. Erkek öğrencilerin çoğunluğunun daha önce imamlık yapmış olmalarına rağmen hutbe okumamış ve Cuma namazı kıldırmamış olmaları, kız öğrencilerin çoğunluğunun Cuma namazı kılmamış olmaları, görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğunun, İHL öğrencilerinin toplumun din görevlisi ihtiyacını karşılayamadığını düşünmelerine neden olmaktadır. Bundan dolayı öğrencilerde mesleki yeterlilik algısının olumsuz olduğu gözlenmektedir.

Görüşme yapılan öğrencilerin yarıya yakını derslerde işlenen konuların, güncel konulara cevap verecek içerikte olmadığını belirtmeleri, İHL müfredatının sürekli güncellenmesi gerektiğini göstermektedir.

Öğrenciler ideal öğretmeni, samimi, adaletli, hoşgörülü, davranışları tutarlı, anlattıklarıyla özdeşleşen, giyimine dikkat eden, konuşması düzgün ve teknolojik gelişmeleri takip eden bir kişi olarak tanımlamaları, bu okullarda çalışacak olan öğretmenlerin seçimi için önemli bir veri sunmaktadır.

Mesleki yeterlilik açısından oluşan olumsuz algılara rağmen öğrencilerin okullarını benimsedikleri, farklı alanda eğitim veren okullara gitmeyi düşünmemelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, okullarında bazı uygulamaların değişmesi gerektiğine inanmaktadırlar. İHL öğrencilerinin, bu okulların öğrencilerinin diğer liselerdeki öğrencilerden farklı olmaları gerektiğini ve öğrencilerin imam hatipe geldikten sonra dindarlık düzeylerinin arttığını belirtmeleri bu okulların misyonlarını içselleştirdiklerini göstermektedir.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla imam hatip öğrencilerinin mesleki yeterlilik algılarıyla ilgili müstakil bir çalışma yapılmamıştır. Nitel araştırma yönteminin özelliklerinden birisi olan, elde edilen verilerin her zaman ve her yerde benzer özelliklerdeki gruplara uygulanamaz olmasından dolayı, elde ettiğimiz verilerin genelliğini ortaya koyabilmek için bu konuyla ilgili yapılacak niceliksel araştırmalara da ihtiyaç vardır. Ancak dolaylı da olsa bu araştırma konuyla ilgili verilerde sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

- Akyürek, S. (2012). "İlk ve Orta Öğretimde Din Öğretimi: Kurumsal Çerçeve". *Din Eğitimi El Kitabı*. Doğan Recai ve Ege Remziye (Ed.), Grafiker Yayınları, Ankara.
- Akto, A. "Kişilik Oluşumunda Dinin Rolü", <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/1633/17509.pdf> (21-02-2014)
- Arslantürk, Z., Arslantürk, E. Hamit (2011). *Uygulamalı Sosyal Araştırma*. Çamlıca Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Aşlamacı, İ., Kaymakcan, R., (2011) "İmam Hatip Liseleri Literatürü Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme". [http://ded.dem.org.tr/tr/makale/imam-hatip-liseleri-literaturu-uzerine-bibliyografik-bir-inceleme.\(22-04-2015\)](http://ded.dem.org.tr/tr/makale/imam-hatip-liseleri-literaturu-uzerine-bibliyografik-bir-inceleme.(22-04-2015))
- Atkinson, Rita L., Atkinson Richard C., Hilgard Ernest R. (1995). *Psikolojiye Giriş*. Sosyal Yayınları, İstanbul.
- Aydın, Mehmet S. (1997). *Din Felsefesi*. Selçuk Yayınları, İstanbul.
- Ayhan, H. (1995). *Eğitim Bilimine Giriş*. Şule Yayınları, İstanbul.
- Bahadır, A. (2006). "Ergenlik Döneminde Dini Şüphe ve Tereddütler" *Gençlik Din ve Değerler Psikolojisi*, Hayati Hökelekli (Ed.), Dem Yayınları, İstanbul.
- Baymur, F. (1994). *Genel Psikoloji*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Bayraktar, M. (2007). *Gençlik Döneminde Görülen Bazı Psikolojik Belirtiler ve Din Eğitimi İlişkisi -Obsesif Kompulsif Belirti Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van. [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=7d53ed97e31a8bd39defac1ccce0a7182a77b0793405a1c5dc52a60353da5bf49f2e8ccb943dd87435511ff1ac523bec.\(15.03.2014\)](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=7d53ed97e31a8bd39defac1ccce0a7182a77b0793405a1c5dc52a60353da5bf49f2e8ccb943dd87435511ff1ac523bec.(15.03.2014))
- Bilgin, B. Mualla, S. (1997). *Din Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri*. Gün Yayıncılık, Ankara.
- Bilgin, B. (1981). "Din Eğitiminin Genel Eğitim İçindeki Yeri" <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/769/9768.pdf> (30-11-2013)
- Bilgin, B. (2007). *Eğitim Bilimi Ve Din Eğitimi*. Güz Yayıncılık, Ankara
- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Ailede Ve Okulda Eğitim Sorunları*. MEB Yayınları, İstanbul.
- Cevizci, A. (1999). "Din" *Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve Davranış*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çamdibi, Hasan M. (2007), *Eğitim İlkeleri ve Rehberlik*, Çamlıca Yayınları, İstanbul.
- Ebu Gudde, Ebulfettah (2001). *Bir Eğitimci Olarak Hz.Muhammed ve Öğretim Metodu*. Enbiya Yıldırım (Çev.), Yasin Yayınevi, İstanbul.
- Demir, M. Akif, Fersahoğlu, Y. (2012). *Din Eğitimi ve Öğretiminde Duygu Eğitimi*, Çamlıca Yayınları, İstanbul.
- Demir, Ö., Acar, M. (1993). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. 2. Baskı, Ağaç Yayıncılık, İstanbul.

- Gürtaş, A. (1999) . “Günümüzde Dini Yayımcılığın Bazı Problemleri ve Çözüm Yolları Hakkında Düşünceler”. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, İstanbul.
- Gündüz, T. (2003). *Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II*. Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Gündüz, T. (2011). “Gençlik Dönemi Din Eğitimi”. *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*. Mustafa Köylü (Ed.), Nobel Yayınları, Ankara.
- Gökaçtı, M. Ali (2005). *Türkiye’de Din Eğitimi ve İmam Hatipler*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Hökelekli, H. (2008). *Din Psikolojisi*. T.D.V. Yayınları, Ankara.
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. Timaş Yayınları, İstanbul.
- Hökelekli, H. (2012). *İslam Psikoloji Yazıları*. Dem Yayınları, İstanbul.
- Karacelil, S. (2011). “Ashab-ı Kehf Kıssası Bağlamında Gençlik ve Değerler” *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. sayı 21, İstanbul.
- Kızılabdullah, Y. (2012) “Kavramsal Çerçeve: Eğitim, Öğretim ve Din”, *Din Eğitimi El Kitabı*. Doğan Recai ve Ege Remziye (Ed.), . Grafiker Yayınları, Ankara
- Koç, A. (2014). *Din Eğitiminde Etkili İletişim*. Rağbet Yayınları, İstanbul.
- Koç, M. (2004). “Gelişim Ve Din Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi” http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_17/14_koc.pdf.(18.03.14)
- Mehmedoğlu, A. Ulvi (2004). *Kişilik ve Din*. Dem Yayınları, İstanbul.
- Mersin, Yunus (2007). *Din Görevlilerinde Mesleki Doyum*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk SBE, Konya.
- Okumuşlar, M., Genç, F. (2012). “Din Eğitiminin Bilimselleşmesi/Neliği” *Din Eğitimi El Kitabı*. Doğan Recai, Ege Remziye (Ed.), Grafiker Yayınları, Ankara
- Öcal, M. (1990). *Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Öcal, M. (1994). *İmam-Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları*. Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Öcal, M. (1999). “Kuruluşundan Günümüze İmam Hatip Liseleri” *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. Sayı 6, İstanbul.
- Öcal, M. (2007). “Türk Hukuk Mevzuatında Din Eğitim ve Öğretiminin Yeri ve Uygulama Biçimi” *Avrupa Birliği Sürecinde Dini Kurumlar ve Din Eğitimi*. Ensar Neşriyat İstanbul.
- Öcal, M. (2011). *Osmanlıdan Günümüze Din Eğitimi*. Düşünce Kitap Evi Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, E., Taluk A., “Orta Öğretim Öğrencilerinin Yeni Rol Modelleri Olarak Dizi Karakterleri” *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, sayı 21, İstanbul.
- Ünal, A. (1990). *Kuranda Temel Kavramlar*. Beyan Yayınları, İstanbul.
- Ünsür, A. (2005). *Kuruluşundan Günümüze İmam Hatip Liseleri*. Ensar Neşriyat, İstanbul
- Pressey, S., Robinson, Francis P. (1991). *Psikoloji ve Yeni Eğitim*. Hasan Tan (Çev.), MEB Yayınları, Ankara.
- Seyidoğlu, H. (1995). *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*. Güzem Yayınları, Geliştirilmiş 6.Baskı, İstanbul.
- Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe Giriş*. Pegem Yayınları, 4.Baskı, Ankara.
- Tosun, C. (2012). *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. Pegem Akademi, Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Genişletilmiş 9.baskı, Ankara

Yüksel, A. Şule (2012). “Dini Gelişim” *Din Psikolojisi El Kitabı*. M. Doğan Karacoşkun (Ed.), Grafiker Yayınları, Ankara.

Zengin, Z. Salih, (2012). “İslam Din Eğitiminin Tarihsel Gelişimi: İslamda Eğitim ve Öğretim”. *Din Eğitimi El Kitabı*. Doğan Recai, Ege Remziye (Ed.), Grafiker Yayınları, Ankara

EKLER

EK 1: İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Algısı Görüşme Soruları

Kişisel Bilgiler

1-Annenin eğitim durumu ve mesleği

2- Babanın eğitim durumu ve mesleği

Görüşme Soruları

1-İhl'ye kendi isteğinle mi geldin, gitme imkânın olsa başka okula gider misin? İhl'ye gelmekten memnun ya da pişman olduğun zamanlar oldu mu?

2-Sana yetki verilseydi İhl'de neyi değiştirmek isterdin? İhl'de disiplin anlayışı nasıl olmalı? Sana göre İhl öğrencileri diğer liselerdeki öğrencilerden farklı olmalı mı?

3-İhl'de cinsiyetinden dolayı farklı bir muameleyle karşılaştığını düşünüyor musun? Bunun dinden kaynaklandığını düşünüyor musun?

4-Sana göre ideal öğretmen nasıl olmalı?

5-Ders öğretmenin seninle samimiyeti, ses tonu, kullandığı kelimeler, kıyafeti senin için önemli mi? Öğretmenin alanındaki konuları hayatında uygulaması seni nasıl etkiler?

6-İhl'de sorunlarını öğretmenlerle rahatlıkla konuşabiliyor musun? İhl'de size baskı yapıldığını düşünüyor musun? Evetse hangi konularda yapıldığını düşünüyorsun?

7-İhl'ye geldikten sonra dindarlık (inanç, ibadet ahlak konuları) düzeyinin arttığını düşünüyor musun? İhl'ye geldikten sonra hangi davranışlarında değişiklik oldu ve hangi ibadetleri düzenli yapmaya başladın?

8-Senin için tesettür ne demek, sana göre tesettürü tam olmayan bayanlar dini yaşayabilir mi?

9-İhl'ye kaç puanla geldin? Size göre İhl'ye giriş puanı önemli mi? Neden?

10-İhl'de hangi konuları öğrenmek hoşuna gidiyor? Neden? Derslerde gördüğün konuların güncel sorunlara cevap verdiğini düşünüyor musun?

11-Topluluk önünde sesli bir şekilde Kur'an okuduğunda kendini nasıl hissediyorsun? Bu konuda kendini yeterli görüyor musun? İmam hatipte hangi sureleri ezberledin?

12-Fıkhi bir sorunda az veya çok o sorunla ilgili fetvalar hakkında bilgi sahibi olduğunu düşünüyor musun?

13-Temizlik, ibadet toplum hayatı vb. konularla ilgili ezbere hadis okuyabilir misin? Bu veya başka konularla ilgili dini sohbet yapacak düzeyde olduğunu düşünüyor musun?

14-Daha önce imam olup camide cemaate namaz kıldırдың mı? Hutbe okudun mu? (Kızlar için Cuma namazı kıldın mı?) Daha önce Kur'an öğrettin mi? Hayırsa neden talep mi olmadı? Sen kendini yeterli mi görmedin?

15-Sana göre İhl öğrencileri toplumun din görevlisi ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde yetişiyor mu? Okulda gördüğün dersleri uygulamalı olarak tatbik etmek gerekli mi? Neden?

16-YGS'den kaç puan aldın? Üniversiteye gitmeyi planlıyor musun? Evetse hangi bölüm? Neden?

EK-2: Görüşmenin Yapıldığı Okulların Listesi

- 1-Ömer Özmimar Anadolu İmam Hatip Lisesi
- 2-Saçaklı Adil Özberk Anadolu İmam Hatip Lisesi
- 3-Şehitkâmil Anadolu Erkek İmam Hatip Lisesi

EK-3: İzin Yazıları

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34659092/605.01/4175355
Konu: Araştırma İzin Talebi

20/04/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin 07/04/2015 tarihli ve 3695801 sayılı yazısı.

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı - Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şule ÖZYURT'un "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Algıları" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, İlimiz İlçelerindeki İmam Hatip Liselerine anket uygulamak isteği ilgi yazıda belirtilmektedir.

Bu nedenle; Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi kapsamında değerlendirilmiş olup, Araştırmacı, araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze biddirmek üzere, İlimiz İlçelerindeki İmam Hatip Liselerine anket uygulanması Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda uygun mütalaa edilmektedir.

Makamımızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Mustafa YANMAZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
.../04/2015

Mustafa CANARSLAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükdere/GAZİANTEP
Elektronik Ağ: www.gaziantep.meb.gov.tr
e-posta: gaziantepmem@meb.gov.tr

Md.Yrd. Yusuf TÜFEKÇİ-Strateji Geliştirme Şef E.YILDRIM
Tel: (0342) 231 10 58 -4330
Faks: (0342) 232 24 10

Bu evrak gıvancılı elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 755-7807-3111-8455-637b kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı-Soyadı Şule ÖZYURT
Kurumu / Üniversitesi Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Araştırma yapılacak il(ler) Gaziantep
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi İlimizde bulunan İmam Hatip Liseleri
Araştırmanın konusu "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Algıları"
Üniversite / Kurum onayı Yok
Araştırma/proje/öde v/tez önerisi Var
Veri toplama araçları 16 maddelik "Mesleki Algı Mülakat Soruları"
Görüş istenen Birim/Birimler -----

KOMİSYON GÖRÜŞÜ

Bu araştırma izni isteği komisyonumuzca Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojiler Genel Müdürlüğü tarafından 07.03.2012 tarihinde yayımlanan 2012/13 sayılı "**Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri**" konulu genelge kapsamında değerlendirilmiştir. Bilimsel çalışma kapsamında uygulanmak istenen ölçeğin bu genelgede belirtilen şartları taşıdığı tespit edilmiş ve söz konusu ölçeği Gaziantep ilinde bulunan İmam Hatip Lisesi öğrencilerine uygulanması **uygun görülmüştür.**

Araştırmacı yapılan araştırmanın iki örneğini, çalışma tamamlandıktan sonra en geç iki hafta içerisinde Müdürlüğümüze CD'ye kayıtlı olarak vermeyi taahhüt eder.
Komisyon kararı Oybirliği ile izin verilmiştir.

KOMİSYON

15.04.2015
Komisyon Başkanı
Yusuf TÜFEKÇİ
Müdür Yardımcısı

Üye
Orhan YURTALANOĞLU
Öğretmen

Üye
Bilal YAZICI
Öğretmen

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34659092/605.01/4175355
Konu: Araştırma İzin Talebi

20/04/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin 07/04/2015 tarihli ve 3695801 sayılı yazısı.

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı - Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şule ÖZYURT'un "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Algıları" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, İlimiz İlçelerindeki İmam Hatip Liselerine anket uygulamak isteği ilgi yazıda belirtilmektedir.

Bu nedenle; Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi kapsamında değerlendirilmiş olup, Araştırmacı, araştırmanın bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmek üzere, İlimiz İlçelerindeki İmam Hatip Liselerine anket uygulanması Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Mustafa YANMAZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
.../04/2015

Mustafa CANARSLAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükdöğür/GAZİANTEP
Elektronik Ağ: www.gaziantep.meb.gov.tr
e-posta: gaziantepmem@meb.gov.tr

Md.Yrd. Yusuf TÜFEKÇİ-Strateji Geliştirme Şef. E.YILDIZ
Tel:(0342) 231 10 58-4330
Faks:(0342) 232 24 10

Bu evrak gıvenceli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 755-7807-3 ffl-8455-637b kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34659092/605.01/4314281

23/04/2015

Konu: Araştırma İzin Talebi

Şule ÖZYURT
Ömer Özmimar Anadolu Erkek İmam Hatip Lisesi
Şahinbey/Gaziantep

İlgi : 07.04.2015 tarihli ve 3695801 sayılı dilekçeniz.

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şule ÖZYURT'un "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Algıları" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, İlimiz İlçelerindeki İmam Hatip Liselerine anket uygulama isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin 20.04.2015 tarihli ve 605.01/4175355 sayılı Valilik oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mustafa CANARSLAN
Vali a
Vali Yardımcısı

EKLER :

- 1- Valilik Oluru (1 Adet)
- 2- Değerlendirme Formu (1 Adet)

Elektronik İmza
Asıl İle Aynıdır
27.04.2015
Tahsin ÖKBABA
MİLLÎ EĞİTİM

Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükşehir/GAZİANTEP
Elektronik Ağ: www.gaziantep.meb.gov.tr
e-posta: gaziantepmem@meb.gov.tr

Md.Yrd. Yusuf TÜFEKÇİ -Strateji Geliştirme Şef E.YILDIRIM
Tel: (0342) 231 10 58 -4330
Faks:(0342) 232 24 10

EK-4: Kaynak Listesi

İmam hatiplerle ilgili 1951-2015 yılları arasında 168 çalışma yapılmış, bu çalışmalar 30 kitap ve rapor, 32 makale, 44 bildiri, 4 kitap bölümü ve 58 tezden oluşmaktadır.

1951-2011 yılları arasındaki çalışmalar, Recep Kaymakcan ve İbrahim Aşlamacı'nın "İmam Hatip Literatürü Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme" adlı makalesinden alınmıştır(Aşlamacı ve Kaymakcan, 2011). Bizde bu araştırmamıza 2011 yılından sonra yapılan çalışmalardan tespit edebildiklerimizi ekledik.

1. Tezler

- Akçayöz, Harika (2003), Anadolu Lisesi ve İmam-Hatip Lisesi Öğrencileri Arasındaki Sosyo-Kültürel ve Siyasal Farklılaşma (Diyarbakır örneği) Y.lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rüstem Erkan
- Akdoğan, Ali (1994), İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Hadis Dersi Programının Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Peker
- Altunsaray, Musa (2000), İmam-Hatip Liselerine Talebi (İstemi) Etkileyen Etmenler, Y.lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Kasım Karakütük.
- Arpacı, Önder (1997), İmam-Hatip Liselerinde Öğrenci-Öğretmen İletişimi ve Doyum Problemleri, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof.Dr. M. Faruk Bayraktar
- Arslan, Ahmet (1997), İmam-Hatip Liselerindeki Kelam Dersi Programının Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç.Dr. Mehmet Emin Ay.
- Bakioğlu (Bayraktar), Ayşe (1985), İmam-Hatip Liseleri (Plan, Program, İstihdam), Y.lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Danışman, Prof. Dr. Saffet Bilhan.
- Aşlamacı, İbrahim (2013), Pakistan Medreselerine Model Olarak İmam Hatip Liseleri, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Danışman, Recep Kaymakcan.
- Cangir, Mücella (2002), İmam-Hatip Liselerinde Arapça Öğreniminde

- Karşılaşılan Sorunlar, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Azmi Yüksel.
- Cebeci, Suat (1994), İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Yeterlilikleri, Doktora tezi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof.Dr. Beyza Bilgin.
 - Cerrah, Lokman (2010), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin ‘Din-Toplum İlişkileri’ Konusundaki Mülahazaları (Erzurum Örneği), Y.lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Fazlı Polat.
 - Coşkun, Mustafa Kemal (1999), Comparative Study of Secondary Schools in Turkey, Example of İmam-Hatip Schools [Türkiye’de orta dereceli okulların karşılaştırmalı bir çalışması: İmam-hatip okulları örneği], Y.lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Bahattin Akşit.
 - Çevik, Mehmet (1995), İmam-Hatip Liselerinde Hitabet Dersi ve Eğitimi, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Y.Doç.Dr. Mustafa Öcal.
 - Daşkın, Abdurrahman (2007), İmam-Hatip Liselerinde İzlenen Yöntemler Nelerdir? Y.lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof.Dr. M. Şevki Aydın.
 - Demir, Ömer (1997), İmam-Hatip Liselerinde Hitabet ve Mesleki Uygulama Öğretimi, Y.lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç.Dr. Mualla Selçuk.
 - Demirtaş, Kenan (2001), Hadis Öğretimine İmam-Hatip Liseleri Gelişim Modeli Çerçevesinde Bir Yaklaşım, Y.lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof.Dr. Mualla Selçuk, Prof.Dr. İsmail Hakkı Ünal.
 - Doğan, Ahmet (2006), 1997 Yılından Sonraki Dönemde İmam-Hatip Liselerindeki Gelişmeler (Adana Örneği), Y.lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç.Dr. Zeki Salih Zengin.
 - Döğen, Hayrul (1992), Tevhid-İ Tedrisat Kanunu ve İmam ve Hatip Mektepleri, Y.lisans Tezi Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Y.Doç.Dr. Mustafa Öcal.
 - Dündar, Fatma Gonca (2008), Çocuklarını İmam-Hatip Lisesine Gönderen Anne Babaların İmam-Hatip Liselerini Tercih Nedenleri ve Beklentileri (Yozgat İli Örneği) Y.lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

- Danışman: Prof. Dr. Meral Uysal.
- Ekşi, Halil (1998), İmam-Hatip Lisesi Öğrencileri İle Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması, Y.lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç.Dr. Halis Ayhan.
 - Ertürk, Nazan (2004), Türkiye’de Arapça Öğretimi Açısından “İmam-Hatip Liseleri Yeni Programa Uygun Arapça” Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. CihanerAkçay.
 - Eyimaya, Muzaffer (2006), İmam-Hatip Liselerinde Tefsir Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme, Y.lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Nevzat Yaşar Aşikoğlu.
 - Gültekin, Seval (2013), İmamHatip Ortaokulları 5. Sınıflarda Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Musa Yıldız.
 - Işidan, Abdulmüttalip (2014), İmam Hatip Liseleri İçin Mesleki Arapça Ders Kitabı Serisi İle İlgili Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Danışman: Prof. Dr. Musa Yıldız.
 - Işık, İrfan (2005), İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Arapça Dersi Müfredatının İncelenmesi, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Emrullah İşler.
 - Kapan, Fatma Emel (2011), Anadolu İmam Hatip Liselerindeki Müzik Eğitiminin Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Emel Funda Türkmen.
 - Kanal, İsa (2008), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak İncelenmesi [İstanbul İli Anadolu Yakası Örneği] Y.lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Halil Ekşi.
 - Kanburoğlu, Ümmügül Betül (2011), Popüler Kültür Din Eğitimi İlişkisi: İmam Hatip Liseleri Örneği, Y.lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Emine Keskiner.
 - Kantar, Harun (2008), İmam-Hatip Liselerinde Kuran-ı Kerim Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme (Sivas Örneği), Y.lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Nevzat Yaşar Aşikoğlu.

- Karaca, Mahmut (1992), İmam-Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi ve Arapça Ders Kitaplarının Tahlili, Y.lisans Tezi Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Erol Ayyıldız.
- Karacoşkun, M. Doğan (1994), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Dini Tutum ve Davranışları, Y.lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Peker.
- Karateke, Tuncay (2010), İmam- Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sorun ve Beklentileri (Batman ili örneği), Y.lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Şuayp Özdemir.
- Kaya, Feyza (2000), 15-16 Yaş İmam-Hatip Lisesi Ergenlerinde Sorumluluk ve Dini Sorumluluk Seviyelerinin İncelenmesi, Y.lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Faruk Bayraktar.
- Konal, Salim (1995), İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Mesleki Problemleri, Y.lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mevlüt Kaya.
- Köse, Nuri (1998), İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Tefsir Dersi Programının Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mevlüt Kaya.
- Mehmed, Enfes Ali (2007), Bulgaristan'da Bir Din Eğitimi Öğretimi Kurumu Olarak İmam-Hatip Liseleri: Beklenti ve Sorunlar, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şanver.
- Özcan, Faruk (2006), Sosyo-İdeolojik ve Sembolik Yönüyle Türkiye'de Örgün Din Eğitimi: İmam-Hatip Liseleri Örneği, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bedri Mermutlu.
- Özdemir, Şuayip (1994), İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Fıkıh Dersi Programının Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Peker.
- Özgür, İren (2009), Imam-Hatip Schools and the Islamic Movement in Turkey, Ph.D. diss. University of Oxford.
- Özüdoğru, Halide Nur (2003), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Dini İnanç ve Tutumları İle Sosyo-Kültürel Beklenti ve Sorunları (Konya Örneği), Y.lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Mehmet Bayyığıt.

- Özkan , Ridvan (2011), Genel Lise Ve Imam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Emin Kuru.
- Polat, İbrahim (2003), Türkiye’de Arapça Öğretimi Açısından İmam-Hatip Liseleri İçin Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi, Y.lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Danışman: Doç.Dr. Musa Yıldız.
- Soylu, Ömer (2013), Türkiye’de Din Eğitimi ve Imam Hatip Liseleri, Y.lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Ali Kirman.
- Tahsin, Ergül (1997), Fıkıh Dersi Müfredat Geliştirme Programı Üzerine Bir Araştırma, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Kılavuz.
- Tarhan, Mehmet (1996), Religious Education In Turkey: A Socia-Historical Study of ThelmamHatipSchools, Ph.D.diss, TempleUniversity.
- Taşçı, Cuma (2006), İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersi Öğretiminin Yeterlik Durumu ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Temel Yeterliklere Sahip Olma Düzeyleri, Y.lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Abbas Çelik.
- Taşpınar, Aişe Sıddıka (1994), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Bu Okullardan Beklentileri ve Kendilerini Nasıl Değerlendirdikleri, Y.lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Peker.
- Topcuk, Ali (1995), İmam-Hatip Liselerinde Kur'an-ı Kerim Öğretiminin Verimliliği, Y.lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Selahattin Parlatur.
- Taluk, Abduselam (2015), İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinde Allah Tasavvuru (Iğdır Örneği), Y.lisans Tezi, Iğdır Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Emine Öztürk.
- Torun, Tuğba (2003), Türk Aydınlarının Dine ve Din Eğitime Bakışları (Türk Basımında Din-Ahlak Öğretimi ve İmam-Hatip Liseleri İle İlgili Yazılanlar 1997-2000), Y.lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Halis Ayhan.
- Turşak, Musa (2013), İmam-Hatip Liselerinde Kur'an-I Kerim Ve Tefsir Öğretimi, Y.lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Y.lisans Tezi,

- Danışman: Prof. Dr. Mehmet Faik Yılmaz.
- Türkmen Gül, Emine (1998), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beklenti ve Sorunları, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Akif Kılavuz.
 - Uluğ, Feyzi (1988) Anadolu ve İmam-Hatip Liseleri Müdürlerinin Önderlik Davranışları, Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Saim Kaptan.
 - Uyar, Mustafa (1989), Yönetim Fonksiyonları Açısından İmam-Hatip Liselerinin Değerlendirilmesi, Doktora tezi, Selçuk Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Abdullah Özbek.
 - Ünsür, Ahmet (1995), Bir Mesleki Eğitim Kurumu Olarak İmam-Hatip Liseleri, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Prof. Dr. Sabahattin Zaim.
 - Yıldırım, Bekir (2007), İmam-Hatip Liselerinde Siyer Dersinin Öğretimi, Y.lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Doç. Dr. Recep Kaymakcan.
 - Yüksel, Reyhan (2007), Genel Lise ve İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Popüler Müziğe Yaklaşımı, Y.lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Faruk Kılıç.
 - Yıldız, Ünlü (1999), İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beklenti ve Sorunları, Y.lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal.

2. Makale, Bildiri ve Kitap Bölümleri

- Acar, Abdullah (1995), “İmam-Hatiplinin Misyonu” Kuruluşunun 43.Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, ss:115-118.
- Adam, Hüdaferdi (2003), “The Profile of Imam-Hatip Schools in Contemporary Turkey (From the Beginning until 1997)” Akademik Araştırmalar Dergisi, sayı 19, 2003, s.163-182.
- Akpınar, Aylin (2007), “The Making of a Good Citizen and Conscious Muslim through Public Education: The Case of Imam Hatip Schools,” Education in Multicultural Societies: Turkish and Swedish perspectives (ed Marie Carlson, Annika Rabo, Fatma Gök), Swedish Research Institute in İstanbul, 2007, s. 161-178.

- Akşit, B. (1991) “Islamic Education in Turkey: Medrese Reform in Late Ottoman Times and Imam- Hatip Schools” published in R. Tapper (ed.) Islam in Modern Turkey: Religion Politics and Literature in a Secular State London: I B Tauris and School for Oriental and African Studies, University of London, 1991.
- Akşit, Bahattin (1986), “Imam-Hatip and Other Secondary Schools in the Context of Political and Cultural Modernization of Turkey”, Journal of Human Sciences, METU, vol.5, No.1, 1986, s.25-41.
- Akşit, Bahattin (2004), Coşkun, Mustafa Kemal, “Türkiye’nin Modernleşmesi Bağlamında İmam-Hatip Okulları”, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce-6, İslamcılık, (der: Yasin Aktay), İletişim yayınları. İstanbul 2004. s. 394- 410.
- Akşit, Bahattin (1999), Şen, M, Coşkun, M. K. “Türkiye’de Ortaöğretim Kuramları: Laiklik ve/veya Dinsel Tekdüzeleşme mi Çeşitlenme mi?” 6. Sosyal Bilimler Kongresi, Türkiye Sosyal Bilimler Derneği, ODTÜ, Ankara, 1999, s159-160.
- Alagöz, Muhittin (2003), “Eğitim Sistemi İçerisinde İmam-Hatip Liselerinin Yeri,” II. Din Şûrası Tebliğ ve Müzakereleri: (23-27 Kasım 1998), 2003, cilt: II, sayı:(yok), s. 572-579.
- Altıntaş, Ramazan. “İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Kalam Dersi Programının Amaç ve İçerik Açısından Değerlendirilmesi”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 289-309.
- Ateş, Mustafa (1995), “Bir Dirilişin Serencamı” Kuruluşunun 43. Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s, 141-152.
- Aydın, Mahmut (2005), “Dinler Tarihi Dersi: Amaç, Yöntem, Muhteva ve İşleniş” İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 354-365.
- Aydın, Mehmet Zeki (2004), “İmam-Hatip Liseleri Arapça Öğretim Programı ve Ders Kitaplarıyla İlgili Bir Eleştiri Yazısı Üzerine”, İslâmiyât, 2004, cilt: VII, sayı: 4, s. 227-242.
- Aydın, Mehmet Zeki (2003), “İmam-Hatip Lisesi Arapça Derslerinin Plânlanması”, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2003, cilt: VII, sayı: 2, s. 159-178.
- Aydın, Mehmet Zeki (2005), “İmam-Hatip Lisesi Arapça Ders Programı Uygulamalarıyla İlgili Sorunlar”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim,

- Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 429-455.
- Aydın, Mehmet (1995), “Kültür Davamızda İmam-Hatip Liselerinin Yeri” Kuruluşunun 43. Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s.135-140.
 - Ayhan, Halis (1995), “İmam-Hatip Liselerinin Eğitim Öğretim Sistemi ve Bu Liselerin Mevcut Sorunları” Kuruluşunun 43. Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s.11-19.
 - Ayhan, Halis (2005), “İmam-Hatip Lisesi Öğrenci ve Ailelerinin Psikolojik ve Sosyolojik Durumları: Evin Okula Yakınlaşması ve Değişen Anne Baba Rollerini Projesi Örneği”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s.73-78.
 - Bayraktar, Ömer Faruk (2014),”İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakülteleri Üzerine Genel Değerlendirme”Din Eğitiminde Kalite, Dem Yay.İstanbul, 2014, s.33-58.
 - Bedir, Murtaza (2005), “İmam-Hatip Liselerinde Fıkıh ve Temel Dini Bilgiler Dersleri”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 212-226.
 - Bilgin, Beyza (1976)“İmam-Hatip Lisesinde Uygulama Dersleri”, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1976, cilt: XXI, sayı: , s. 317-322.
 - Bilgin, Beyza. “Zorunlu Temel Eğitim ve İmam-Hatip Liseleri” Kuruluşunun 43. Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s. 93-98.
 - Birişik, Abdulhamit (2005), “İmam-Hatip Liseleri Tefsir Dersi Müfredatı ve Ders Materyalleri”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 137-161.
 - Bulut, Mehmet (2003), “Din Görevlisi Yetiştirme Sorunu ve Diyanet İşleri Başkanlığına Eleman Yetiştiren Kurum Olarak İmam-Hatip Okulları (Tarihi Süreç İçinde Gelişmeler)”, II. Din Şûrası Tebliğ ve Müzakereleri: (23-27 Kasım 1998), 2003, cilt: II, sayı: s. 542-565.
 - Cebeci, Suat (1999), “İmam-Hatip Liselerinde Din Öğretimi”, Cumhuriyet’in 75. Yılında Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi İlimi Toplantısı, s.385-393, Ankara, 1999.
 - Cebeci, Suat (1990), “Türkiye’de Ortaöğretimde Mesleki Din Eğitimi”, Diyanet İlimi Dergi, Cilt. 26, Sayı: 3, s. 29-45, Ankara, 1990.
 - Cebeci, Suat (1995), “İmam-Hatip Liselerinin Öğrenci Yapısı ve Bunun

- Sosyal Gelişme Açısından Değerlendirilmesi”, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1995, sayı: 1, s. 111-120.
- Cebeci, Suat (1993), “İmam-Hatip Liselerinden Mezun Olanların Yönelişleri ve Sebepleri”, Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi, İslam Medeniyeti Vakfı, İstanbul 1993, s. 109-115.
 - Çakan, İsmail Lütfü. (2005), “İmam-Hatip Liselerinde Hitabet ve Mesleki Uygulama”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 381-389.
 - Çakmak, Diren (2009), “Pro-Islamic Public Education in Turkey: The Imam-Hatip School”, Middle Eastern Studies, 45: 5, (2009) s. 825-846.
 - Çelebi, İlyas (2005) “İmam-Hatip Liselerinde Kelam Dersi Öğretimi”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 280-287.
 - Çiçek, Cemil (2005), “Milletin Gözüyle İmam-Hatip Okulları ve Beklentileri” Kuruluşunun 43. Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s:75-83.
 - Çollak, Fatih (2005), “İmam-Hatip Lisesi Kuran-ı Kerim Dersi Müfredatı ve Öğretim Teknikleri Üzerine Düşünceler”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 125-136.
 - Dinçer, Nahit (1971), “Orta Öğretim Reformu ve İmam-Hatip Okulları”, Diyanet İlmi Dergi, 1971, cilt: X, sayı: 104-105, s. 53-58.
 - Doğan, Recai (1999), “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tevhid-i Tedrisat Çerçevesinde Din Eğitim-Öğretimi ve Yapılan Tartışmalar”, Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1999, s.227-288.
 - Ekşi, Halil. “Ailelerin Okul tercihlerini Etkileyen Faktörler: İmam-Hatip Liseleri Örneği”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s.79-96.
 - Erdil, K. “İmam-Hatip Okulları ve Diyanet İşleri Başkanlığı’nın İstihdam-İhtiyaç Sorunu”, IX. Millî Eğitim Şûrası, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1974.
 - Ergün, Mustafa (1974), “Medreseler ve İmam-Hatip Liseleri”, Ülkemizde Laik Eğitim Sisteminde Sosyal Bilim Olarak Din Öğretimi Kurultayı, Malatya 2005.
 - Erkan, Rüstem - Akçayöz, Harika (2003), “Siyasi İslam Tartışmaları Açısından İmam- Hatip Lisesi Öğrencilerinin Demokratik Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi” C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2003 Cilt: 27 No: 2, s 174 -201.
 - Güran, Kemal (1995), “İmam-Hatip Okullarının Türkiye’ye Kazandırdıkları”,

- Her Yönüyle Tevfik İleri, 1995, s. 91-109.
- Güran, Kemal (1981), “İmam-Hatip Lisesi Mezunlarının İstihdamı İle İlgili Problemler”, Atatürk’ün 100. Doğum Yılında Türkiye 1. Din Eğitimi Semineri, Ankara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları 1, Gelişim Matbaası, Ankara, 1981, s.336-347.
 - Hayıt, Halil (1993), “İmam-Hatip Liselerinin Dünü ve Bugünü, Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi”, İslam Medeniyeti Vakfı, İstanbul 1993, s. 116-127.
 - Hökelekli, Hayati (1986), “Ergenlik Çağı Davranışlarına Din Eğitiminin Etkisi (İmam- Hatip Lisesi ve Genel Lise Öğrencilerinin Davranışları Arasında Mukayeseli Bir Araştırma)”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1986, cilt: I, sayı: 1, s. 35-52.
 - Kaçar, H. İbrahim. “İmam-Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretimi Üzerine”, Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 2006, sayı: 17, s. 117-134.
 - Kara, İsmail (2005), “İmam-Hatip Liselerini Yeniden Tartışmak”, İmam- Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 35-43.
 - Karlık, Halil (1991), “İmam-Hatip Liselerinde Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi”, Diyanet İlmî Dergisi, 1991, cilt: XXVII, sayı: 4, s. 229-237.
 - Kayadibi, Fahri (2005), “İmam-Hatip Liseleri Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersleri Değerlendirmesi”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 391-399.
 - Kaymakcan, Recep (2005), “İmam-Hatip Liselerinde Dinler Tarihi Öğretimi”, İmam- Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 333-351.
 - Kırbaşoğlu, M. Hayri (2005), “İmam-Hatip Liseleri Hadis Ders Kitabı Üzerine”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 261-265.
 - Koç, Ahmet (2009), “İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma”, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2009, cilt: 13, sayı: 2,s. 131-174.
 - Koçkuzu, Osman (1995), “İmam-Hatip’linin Kimliği”, 43. Yılında İmam- Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s.127-134.
 - Mermutlu, Bedri (2008), “İmam-Hatip Liselerinin Seküler Açmazı”, Akademik Araştırmalar Dergisi, 2008, cilt: X, sayı: 38 (Kâşgarlı Mahmud Özel Sayısı), s. 87-98.

- Nahin, Süreyya (1981), “İmam-Hatip Liseleri İle İlgili Görüş ve Teklifler”, Atatürk’ün 100. Doğum Yılında Türkiye 1.Din Eğitimi Semineri, Ankara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları, Gelişim Matbaası, Ankara, 1981, s. 333-335.
- Reed, Howard A. (1988), “Islam and Education in Turkey”, The Turkish Studies Association Bulletin, Mart 1988, 1-5.
- Reed, Howard A. (1955), “Turkey’s New İmam-Hatip Schools”, Die Welt des Islams, New Series, Vol. 4, Issue 2/3 (1955), s. 150-163.
- Rutz, Henry J. (1999), “The Rise and Demise of İmam-hatip Schools: Discourses of Islamic Belonging and Denial in the Construction of Turkish Civic Culture”, Polar: Political and Legal Anthropology Review, Volume 22, Issue 2, 1999, s. 93-103.
- Onay, Ahmet (2005), “İmam-Hatip Liselerindeki Din Eğitimi ve Dindarlık Yansımaları”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, 2005, s. 97-112.
- Öcal, Mustafa (2008), “Künye Defterleri”ne Göre İstanbul İmam-Hatip Mektebi (1924-1930)”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2008, cilt: XVII, sayı: 2, s. 175-232.
- Öcal, Mustafa (2003), “İmam ve Hatip Mektepleri, Mezunlarından Bazıları ile Yapılan Mülâkatlar ve Şehâdetname Örnekleri”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2003, cilt: XII, sayı: 2, s. 51-101.
- Öcal, Mustafa (1999), “Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri”, Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1999, sayı: 6, s. 201-254.
- Öcal, Mustafa (1991), “Kütahya (Eski) İmam ve Hatip Mektebi Mezunlarından Ebezade Şerif Ahmed Efendi ile Bir Mülakat ve Bazı Belgeler”, Diyanet İlmî Dergi (Diyanet Dergisi), 1991, cilt: XXVII, sayı: 4, s. 125-146.
- Öcal, Mustafa (2007), “From the Past to the Present İmam and Preacher Schools in Turkey: An Ongoing Quarrel”, Religious Education, Vol. 102, No 2, spring 2007, pp. 191-205.
- Öcal, Mustafa (1995), “İmam-Hatip Lisesi Mezunlarının Yüksek Öğretime Yönelişleri ve Üslendikleri Görevler”, 43.Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s.35-67.
- Öcal, Mustafa (1991), “Müdürlerine Göre İmam-Hatip Liseleri”, Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Dergisi, S. 30, Eylül-Ekim, Ankara 1991. s. 36-65.
- Öcal, Mustafa (1992), “Neden İmam-Hatip Liseleri?” Türkiye Yazarlar Birliği

- Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı 1992, s. 9, Ankara, 1992. s. 137-149.
- Öcal, Mustafa (1993), “İmam-Hatip Liseleri Müdürlerine Göre İlahiyat Fakülteleri ve Mezunları”, Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi, İslam Medeniyeti Vakfı, İstanbul 1993. s. 41-63.
 - Özdemir, Mehmet (2005), “Siyer ve İslam Tarihi Müfredat Programları ve Ders Kitapları Üzerine Bazı Mülâhazalar”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, s. 243-260.
 - Özdemir, Şuayip (2005), “İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Temel Dini Bilgiler İle Fıkıh Dersi Programındaki Amaç ve Konuların Program Geliştirme Açısından Değerlendirilmesi”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, s. 189-209.
 - Özen, Yener - Gülaçtı, Fikret (2006), “Genel Lise ve İmam-Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Meslekleri Prestij Yönünden Algılamaları ve Algılamalarını Etkileyen Bazı Faktörler” Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: (8) Sayı: (2) Yıl: 2006. s. 49-68.
 - Pak, Soon-Yong (2000), “Articulating the Boundary Between Secularism and Islamism: The Imam-Hatip Schools of Turkey”, Anthropology and Education Quarterly, Vol. 35, Issue 3, s. 324-344
 - Pak, Soon-Yong (2004), “Cultural Politics and Vocational Religious Education: The Case of Turkey”, Comparative Education, Vol. 40, No. 3, s. 321-341.
 - Subaşı, Necdet (2005) “Teoloji Birikimimizin Modern Kaynakları: İmam-Hatip Liseleri Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım”, İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay. İstanbul, s. 45-69.
 - Subaşı, Necdet (2004), “İmam-Hatipliler Üzerine: Teolojik Birikimin Modern Kaynakları” Değerler Eğitimi Dergisi, sayı 6, s. 115-132.
 - Tuğ, Salih (1986), “Muslim Education in the Past and Its Present Heritage in Turkey”, Muslim Education Quarterly, Vol. 3, No:3, s. 68-76.
 - Uzunpostalcı, Mustafa. “Türkiye’de Din Eğitimi” Kuruluşunun 43. Yılında İmam-Hatip Liseleri, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995, s.119-125.
 - Ünsür, Ahmet (2000), “Türk Eğitim Sisteminde Başarılı Bir Model İmam-Hatip Liseleri”, Demokratik Hukuk devletinde Din Ve Vicdan Hürriyeti, Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı 8. İstişare Toplantısı, Ensar yay. İstanbul
 - Yavuz, Hulusi (1993) “Yabancı Gözü İle İmam-Hatip Liseleri”, Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi, İslam Medeniyeti Vakfı, İstanbul s.134-171.

- Yılmaz, Hakkı (2003), “Eğitim Sistemi İçerisinde İmam-Hatip Liselerinin Yeri ve Tarihçesi”, II. Din Şûrası Tebliğ ve Müzakereleri: (23-27 Kasım 1998), 2003, cilt: II, sayı: s. 519-541.
- Yurtseven, Necmettin (2004) “İmam-Hatip Liseleri Arapça Öğretim Programı ile Buna Göre Yazılmış ve Bakanlıkça Bastırılmış Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler”, İslâmiyât, 2004, cilt: VII, sayı: 2 (Karşılaşma 2: İslam ve Helenistik Kültür özel sayısı), s. 143-154.
- Zaim, Sebahattin (1985), “Modern Education in Turkey”, Muslim Education Quarterly, Vol. 2, No: 3, 1985, s.27-63.
- Zaim, Sebahattin. (1987), “Evaluation and Implementation of Islamic Education in the Context of Modern Systems in Turkey”, Muslim Education Quarterly, Vol. 4, No: 4. 1987, s.17-28.

2. Kitap ve Raporlar

- Akdeniz, Sabri (1971), Milli Eğitimimizde İmam-Hatip Okullarının Yeri ve Köy Enstitüleri, Tohum yay. İstanbul
- Ayhan, Halis (2004), Türkiye’de Din Eğitimi, Dem Yay. İstanbul
- Bolay, Süleyman Hayri - Türköne, Mümtaz’er (1995), Din Eğitimi Raporu, Ankara Merkez İmam-Hatip Lisesi Öğrencileri ve Mezunları Vakfı, Ankara
- Ceyhun, Demirtaş (1999), Kod Adı: Ulu Hakan : (Osmanlı Aydınımın Dramı: Medreseden İmam-Hatip’e), Sis Çanı Yayınları, İstanbul
- Çakır, Ruşen- Bozan, İrfan- Talu, Balkan (2004), İmam-Hatip liseleri: Efsaneler Gerçekler, Tesev yay. İstanbul
- Çalmuk, Fehmi (2004), Kod Adı: İHL, Merdiven Yayın, Ankara
- Dinçer, Nahid (1998), İmam-Hatip Okulları Meselesi: 1913’ten Günümüze, Şule Neşriyat, İstanbul
- Erdil, Kemalettin (1974), 9. Milli Eğitim Şurası İmam-Hatip Okulları ve Diyanet İşleri Başkanlığının İstihdam-İhtiyaç Sorunu, Ayyıldız Matbaası, Ankara
- Gerger, Mehmet Emin (2012), Din Eğitimi, İmam Hatipler ve Baş Örtüsü Yasağı, Çelik Yayınları, İstanbul
- Gökaçtı, Mehmet Ali (2005), Türkiye’de Din Eğitimi ve İmam-Hatipler, İletişim Yayınları, İstanbul
- İmam-Hatip Liseleri: Kuruluşunun 43.Yılında, Ensar Neşriyat, İstanbul 1995.

- İmam-Hatip Liseleri'nde Meslek Dersleri Öğretimi Nasıl Olmalı? Dem yay. İstanbul, 2006.
- İmam-Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti'nin Kapatılışı, Neşriyatının Durdurulması, Mallarına El Konması ve İlmi Hüküm. / Neşreden: Abdullah Işıklar. Abdullah Işıklar Kitabevi, İstanbul. (Tarih yok).
- Karaman, Hayreddin (2005), İmam-Hatiplilik Şuuru, Ensar Neşriyat, İstanbul
- Kırboğa, Ali Rıza (1975), Din Eğitimi ve İmam-Hatip Okulları Davası, Milli Gazete yay. İstanbul
- Korutürk, Fahri (1976), Reis-İ Cumhurla Hasbıhal ve İmam-Hatip Okulları Meselesi, röportaj Ahmet Çiftçi, Hisar yayınevi, İstanbul
- Köse, Faruk (1998), Laikçi Faşizmin Son Kurbanları; İmam-Hatip Liseleri ve Kur'an Kursları Kesintisiz Cinayeti, Kayıhan Yayınları, İstanbul
- Milli Eğitim Reformu ve İmam-Hatip Okulları, Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyetleri Federasyonu Yayını, Ankara 1970.
- Okutan, Ömer (1971), Din eğitimi okulları planlaması ile ilgili rapor, MEB planlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi, Ankara
- Öcal, Mustafa (1994), İmam-Hatip Liseleri ve İlköğretim Okulları, Ensar Neşriyat, İstanbul
- Öcal, Mustafa (2008), Tanıkların Dilinden Cumhuriyet Döneminde Din Eğitimi ve Dini Hayat, Ensar Neşriyat, İstanbul
- Öcal, Mustafa (2011), Osmanlı'dan Günümüze Din Eğitimi, Düşünce Kitap, Bursa
- Özcan, Faruk (2012), 4+4+4 İmam-Hatip Tüm Tartışmaların Odağı Okul, Din Öğretiminde Toplumsal Uzlaşma, 1.Baskı, Toplumsal Yayıncılık, İstanbul
- Özüdoğru, Şükrü (2003) Kuruluşundan Bugüne Türkiye'de İmam-Hatip Liseleri ve Konya İmam-Hatip Lisesi: (1951-2001) 50. Yıl Altın Ofset, Konya
- Sağlam, Vedat (2003), Köy Enstitülerinden İmam-Hatip Okullarına Eğitim ve Kültür, Nesil Yayınları, İstanbul
- Saqib, Ghulam Nabi (1983), Modernization of Muslim Education in Egypt, Pakistan and Turkey: A Comparative Study, Lahore: Islamic Book Service
- Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi: İmam-Hatip Liselerinin Kuruluşunun 40.Yılı Münasebetiyle Tartışmalı İlmi Toplantı, İslam Medeniyeti Vakfı İstanbul
- Ünsür, Ahmet (2005), Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri, Ensar

Neşriyat, İstanbul

- Zapsu, Abdurrahman, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve İmam-Hatip Mektepleri, Sıralar Matbaası, İstanbul, (tarih yok.)
- İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, yayına hazırlayan. Mahmut Zengin, Dem Yayınları İstanbul, 2005.

ÖZGEÇMİŞ

Şule Özyurt 1977 yılında Gaziantep’te doğdu. Orta öğrenimini 1995 yılında burada tamamladı. Karadeniz Teknik Üniversitesi Rize İlahiyat Fakültesi’nden 2000 yılında mezun oldu.2006 yılında Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak atandı. Anadolu Lisesi öğretmen seçme sınavını kazanarak 2010 yılında Anadolu İmam Hatip Lisesine geçti. Halen İmam Hatip meslek dersleri öğretmeni olarak görev yapmaktadır.2013 yılında Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Din Eğitimi bölümünde yüksek lisansa başladı. Evli ve iki çocuk annesidir.

VITAE

Şule Özyurt was born in 1977 in Gaziantep. She completed secondary education there. She graduated from Karadeniz Technical University Rize Theology Faculty and graduated in 2000. She was assigned as a Religious Culture and Moral Knowledge Teacher in 2006. She passed the Anatolian High School Teacher Selection Examination in 2010 she continued in Anatolian Imam Hatip High School and She has been teaching Imam Hatip profession lessons. She began her post graduate education in Gaziantep University Department of Philosophy and Religious Sciences, Religious Education in 2013. She is married and she has got two children.